

REDACTIUNEA.
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
 Scrisori nefranse se
 se primesc. Manuscripte
 nu se retrimit.
 INSERATE se primesc la AD-
 MINISTRAȚIUNEA în Brașov și
 în următoarele Birouri de Anunțuri:
 în Viena: M. Debes Nachf.
 H. Augenthaler & Emrich Leoner.
 Meinrich Schielek, Rudolf Wosso.
 A. Oppelka Nachf. Anton Oppelk.
 în Budapesta: A. V. Goldber-
 ger, Ekstein Bernat. în Ham-
 burg: Maroyl & Lehmann.
 PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 riă garmond pe o solonă 6 or.
 și 30 or. timbru pentru o pu-
 blicație. — Publicări mai dese
 după tariful și învoială.
 RECLAME pe pagină a 3-a o
 seriă 10 or. sau 30 banl.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(Număr de Duminică 23)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
 Anunțurile pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franci.
 Se primumeră la toate ofi-
 ciile postale din țară și din
 afară și la d-ii colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare
 Târgul Inului Nr. 30, eteșiu
 I.: Pe un an 10 fl., pe șase
 luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 ar.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
 luni 3 fl. — Un exemplar 3 or.
 v. a. sau 15 banl. — Atât abo-
 namentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 124. — Anul LXIII.

Brașov, Duminică 4 (17) Iunie.

1900.

„Limba însă-și e poporul!“

De câte-ori, privind la prigi-
 rile ce le îndură ađi dulcea nós-
 tră limba românească, ne aducem
 aminte de vorbele vechiului istoric
 Bonfiniu, — care a scris despre Ro-
 mânia din Dacia, că „se luptă mai
 mult pentru apărarea limbii, decât
 a vieții lor“, — ni-se pare, că Ro-
 mânia din vécul nostru civilizat n'ar
 fi adevărații urmași ai Românilor
 din vécurile barbare.

Fiă că tocmai progresul mo-
 dern a adus cu sine moliciunea, ce
 pare a fi luat pretutindenți locul tă-
 riei și energiei neînduplecate de odi-
 nióră; fiă că poporul coboritor din
 vița, ce a domnit în vechime peste
 totă lumea, nu póte, séu, mai bine
 đis, nu scie a se lupta cu armele
 rafinate ale timpului nostru, ér con-
 ducătorii lui nu sunt în stare a-i
 da pilda și îndrumările de lipsă,
 pentru-că prea se feresc de lovitu-
 rile dușmanului: suntem nevoiți cu
 părere de réu a recunósce, că cel
 ce va scrie istoria timpului nostru,
 va fi în drept sé întorcă sentința
 lui Bonfiniu și sé dică, că luptătorii
 Români din periodul celui mai des-
 mățat și celui mai trufaș și violent
 șovinism, asupra lor, păreau, că luptă
 mai mult pentru a-și scăpa pielea și
 viața, decât a-și apăra limba.

N'am vrea sé facem niménuí im-
 putări, că de ce așa și nu altfel.
 Dér când vedem cu câtă nerușinare
 se calcă đilnic legea chiar de cătră
 organele statului, ce au chemarea să
 vegheze, ca ea sé fiă păzită, și se
 calcă, lovindu-se amar în dreptul
 nostru de limbă și luându-se în de-
 șert luptele crâncene și nesfârșite,
 ce le-au purtat străbunii noștri în

vécurile trecute pentru păstrarea co-
 mórei limbii nóstre naționale; când
 vedem aceste dese și îndrăsnețe
 atentate, trebuie sé ne đicem, că ele
 n'ar poté sé fiă nici așa de dese,
 nici așa de îndrăsnețe, ba ar trebui
 sé înceteze de tot, decât adversarii
 noștri nu ne-ar vedé atât de slabí,
 atât de neorganisați și neprevé-
 đători în luptele de limbă, ce le
 purtăm.

Nu în câte-va șire, dér nici in-
 tr'o carte întrégă nu am poté sé
 spunem tot ce ne apasă pe inimă
 în acéstă mare întrebare de viața
 pentru națiunea nóstă dintre Tisa
 și Carpați.

Poporul flamand din Belgia,
 care este cu mult mai înaintat de-
 cât poporul nostru, are o devisă, din
 care se póte vedé, cum scie el sé
 prețuésce însemnătatea limbii sale
 naționale. Flamanđii đic adevă: *Limba
 însă-și este poporul!*

Fără de limbă nu póte exista
 nici o națiune și cu cât este împie-
 decat un popor mai mult în eserci-
 țul libertății limbii sale, cu atât
 mai amenințată e viața și exis-
 tența sa.

Așa și cu noi Români. Inzadar
 ne vor promite adversarii noștri
 marea cu sarea, inzadar ne vor
 cânta, că suntem egalí cu ei, înaintea
 legii, și că n'au nici un gând réu
 față cu naționalitatea nóstă, că ne
 stă deschis drumul de a ne plânge
 de ori-ce nedreptate la dietă și la
 guvern, căci o singură nedreptate,
 un singur atentat, ce se sévêrșese
 în contra limbii nóstre românești, e
 de ajuns ca sé-i dea de minciună
 și sé dovedésce, că noi Români
 suntem în adevér cel mai asupra
 popor.

Nu ne folosese însă nimic nici
 cu dovada acéstă, ci trebuie sé cău-
 tăm a scăpa din starea tristă, în
 care ne aflăm. Acéstă se póte însă
 numai, decât vom înțelege, că fiă-
 care volnică, fiă-care călcare de
 lege, fiă-care batjocură, ce se face
 limbii nóstre dela cel mai înalt
 până la cel din urmă funcționar pu-
 blic, de stat, comitatens, ori comu-
 nal, este o bucată de carne ruptă
 din ființa națională a poporului nos-
 tru; căci cei ce lovesc în limba nós-
 tră, lovesc în poporul nostru, lovesc
 în prezentul și viitorul lui și pregă-
 tesc totala lui desmembrare și peire.

Noi Români însă — și acéstă
 o spunem cu totă convingerea — nici
 odată n'am avut causă mai puțină
 de a ne descuragia și de a despera
 în viitorul nostru, ca acum. Vrem
 sé trăim, dér tocmai pentru aceea
 sé nu uităm, că trebuie sé ne ară-
 tăm vrednici de a trăi cu dreptu-
 rile și cu libertatea nóstă!

Revista politică.

Săptămâna acéstă nu s'au petre-
 cut înăuntru evenimente politice mai
 de semnă. Dieta ungară a ținut câte-
 va ședințe, cari au fost destul de
 șgomotóse. Intr'una din ședințe mi-
 nistru de interne a prezentat proie-
 ctul despre înființarea de *cursuri ad-
 ministrative comunale*. Proiectul acesta
 este un fel de introducere a reformei
 administrative de stat cu care gu-
 vernul de față vré sé „fericésce“
 țera.

În afară de acéstă au fost în dietă
 discuțiuni foarte infocate în jurul *ces-
 tiunii confesionale*. Cu prilejul acesta
 o mare luptă s'a dat între guvern și
 partida poporală catolică, eșind la

ivélă între altele și ura, ce există
 între catolicii și protestanții unguri.
 S'a pus așa-dér éráși la ordinea đilei
 politica bisericescă, și nu numai
 în dietă, ci și afară de dietă đilnic
 se ivesc conflicte acute între catolici
 și protestanți.

Intr'aceea am véđut adunându-se
 în Peșta comisiunea centrală pentru
 așa đisa **congrua catolică**. Ea a lu-
 crat mai multe đile, ocupându-se cu
 raportul, ce l'a pregătit privitor la
 regularea dotațiunii preoțimeii ro-
 mano-catolice și *greco-unite*, pe basa
 lucrării subcomisiunilor din Maiú 1899
 până în Maiú 1900. În intervalul
 acesta de timp subcomisiunile au
 examinat cu totul 5297 fasiuni, între
 cari vre-o 1500 sunt fasiuni de ale
 parochiilor din diecesele române unite
 și cari la olaltă cer o întregire de
 venit de peste 800,000 fl. Dotațiunea
 întrégă pentru preoții confesiunilor
 romano-catolică și greco-unită, s'a
 calculat cu 1.355,883 fl., urméză dér
 că partea cea mai mare a dotați-
 unei o reclamă preoțimea română
 unită.

E vorba dér de-o sumă foarte însem-
 nată de baní, ce li-s'ar da preoților
 români uniți. Întrebarea acéstă o și
 folosesc foile unguresci pentru a cere
 dela guvern și dela ierarchia catolică
 sé nu dea „popilor Valahí“ baní în
 chip de „ajutóre“, decât în schimb
 pentru lăpédarea de drepturile, liber-
 tatea și independența lor. Vor sé
 pună preoțimeii nóstre o cursă viclénă
 și vor s'o facă atêrnătóre de dorin-
 țele și aspirațiunile șovinismului des-
 trăbălat unguresc, care stăpânesce și
 clerul catolic unguresc în cea mai
 mare măsură.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Din acest volum reproducem urmă-
 toarele părți interesante:

Râmnic. — Buzéu. — Têrgoviște.

Intrând în Țera românească, venim
 la un oraș numit Râmnic, și mai încolo la un
 mare târg numit Buzéu (*Botza*). Aci într'un
 palat episcopal își are reședința un episcop,
 ocupând o superbă mănăstire de piatră și
 o biserică foarte mare și înaltă, cu un turn
 ridicat și cu mărețe cupole. Biserica e îm-
 podobită cu o mare cruce și e închinată
 Adormirii Maicii Domnului. Asistaram aci
 la *Agonyria* (Priveghere), și apoi la litur-
 giă în sêrbătórea Sf. Ecaterina (25 No-
 emvre).

Formele de serviciu bisericesc și cân-
 tecul la Munteii sunt admirabile, căci ei
 sunt creștini adevérat buni și religioși. Pe
 ori unde intrăm noi, în sat séu oraș, preo-
 țimea, boerii și poporul de jos eșiau spre
 întâmpinarea Patriarhului, ca sé primésce
 binecuvântarea sa; apoi ne luau la ban-
 chet, unde ni-se recomandau și după-ce sté-
 team puțin, ne urmam înainte călétoria.
 Țera e foarte populată, fiă-care stațiune e
 mare, cât un sat, și înzestrată cu înlesniri
 pentru călétorii. Moldova e cu totul altfel.
 Acolo Patriarșul intra în casa vre-unui
 locuitor, nimeni nu eșia înainte, nici îi ofe-

rea măcar o bucăciă de pâne. Chiar și
 Tătarii sunt mai religioși, decât ei! Din
 cauza acéstă atâtea mii fură uoiși, și totă
 recolta și dobitócele lor fură răpite de Tă-
 tari și Unguri. Cât de multă tirăniă n'au
 suferit ei în domnia lui Vasile, cătră care
 de atâtea ori s'au arătat trădători, încli-
 nând cătră noul Beiu, ce-i lingușia cu zim-
 bete și le promitea totă scutirea de taxe
 și dări pentru trei ani; dér îndată ce se
 simțise stăpân și supusese toate cetățile, își
 împietri inima și se grăbi a trimite pe co-
 lectorii de taxe și pe guvernatorii, de le
 luară a treia parte din venitul lor, așa că
 ajuseră a suspina după Vasile și după ai
 săi! Revenim. La apropierea nóstă de ora-
 șul Têrgoviște, care e reședința de iernă a
 Beului muntenesc, eși spre întâmpinarea
 Patriarhului chiar Ignatie, Metropolitul
 local, un bătrân venerabil, cunoscător de
 limbile: turcă, persană, grécă și română.
 Patriarșul se sui în frumósa lui trăsură,
 și améndoi intrară în oraș, care e încun-
 jurat cu ziduri de lemn, ridicate de Mateiú,
 actualul Beiu.

Orașul e foarte întins și udat de tóte
 părțile de număróse párae. Boerii ne în-
 tēmpinară și ne duseră la o mănăstire de
 piatră, zidită de Vasile-Beiu, ca o probă și
 confirmațiune de prietenă, pe când se im-

păcase cu supra-numitul Mateiú-Beiu al
 Muntenilor. Ea pórtă numele Inverii Dom-
 nului, dér Muntenii o numesc Mănăstirea
 Stelii*).

E mare și îngrădită cu un zid de
 piatră. La apropierea nóstă traseră clopo-
 tele, și la usa bisericii véđurăm o mare
 glótă. Ne deteram jos. Biserica e prea fru-
 mósă și înaltă, avénd două elegante cupole,
 cu mai multe cruci, pentru a căror polei-
 tură s'a cheltuit, se đice, 700 țechini (gal-
 beni venețieni). Iconostasul, de artă rusă,
 e splendid și are trei uși. Intrarea nóstă
 în Têrgoviște fú Marți, în 29 din al doilea
 Teșbriu (29 Noemvre). Séra traseră clopo-
 tele pentru sêrbătórea Sf. Andreiú. În Țera

* Zidită mai întâiu de Stelea negu-
 țatorului. Aci a fost astrucat corpul lui Ne-
 culai Vel-Agá, tatăl lui Vasile. E reedifi-
 cată de acest din urmă în 1645, spre semn
 de întărire, de împăcare și de prietenă față
 de Mateiú. E timpul (1644—1645), când
 Vasile numesce pe domnul Munteniei „fra-
 tele nostru Mateiú“ (v. Xenopol, *Istoria
 Românilor*, IV, p. 42). De-asemena și Ma-
 teiú Basarab, spre semn de împăcare zi-
 desce tot atunci în Moldova mănăstirea
 Soveja (valea Dragomira, plătú Zăbrăuții,
 ținutul Putnei). Lângă biserică se zidirá și
 palaturi Domnesci. Cf. Al. Papadopol-Cali-
 mach, *Gheorghe Ștefan-Voevod*, p. 24—36.

Țera Românească în veacul al 17-lea.

Din „Călétoriile lui Macarie, patriarșul An-
 tiochiesi, în Țerile Române“. (1653—1658.)

Đilele acestea a apărut în stabilimentul
 I. V. Sococ din Bucuresci traducerea ro-
 mânească a călétoriilor patriarșului Maca-
 rie al Antiochiesi, care în a doua jumétate
 a vécului al 17-lea a trecut spre Rusia prin
 Țerile Române, unde s'a oprit atât la du-
 cere, cât și la întórcere.

Acéstă călétoria — ce a întreprins'o
 patriarșul în scop de-a aduna elemosine
 dela creștini pentru plata dărilor și dato-
 riilor bisericii patriarșale din Antiochia,
 — a fost scrisă în limba arabă de archi-
 diaconul séu Paul de Alep, care l'a însoțit
 în tot drumul.

În 1836 s'a publicat o traducere en-
 glesă a manuscrisului arab.

Din limba englesă au fost traduse
 acum călétoriile amintite în limba română
 și prescurtate ca teșă pentru licența în is-
 toria de d-ra Emilia Cioran. Într'un volum
 de 279 pag. 8° mare sunt cuprinse tóte
 părțile, ce privesc Țerile române și tradu-
 cerea însă-și e provéđută cu adnotări, ce
 dau importante lámuriri și dovedesc cu-
 nosințele frumóse istorice ale traducétórei.

S'a împlinit erî o săptămână, de când sesiunea „Reichsrath“-ului a fost închisă în urma pășirei energice și tumultuoase a Cehilor în ședința de Vineria trecută, ședință, care a durat până după miezul nopții. Cehii au zădărnicit, prin șgomotul infernal, ce l'au produs, toate încercările guvernului Koerber de a mai lucra cu parlamentul de ađi. Nu i-a folosit cabinetului nimic înșghebară unei majorități formate din partidele stânga germane și din partidele din dreapta „doritoare de muncă“, și când ș'a văcut nimic și cea din urmă speranță, a cerut imputernicirea dela împăratul, să închidă sesiunea „Reichsrath“-ului. Asta s'a și întâmplat.

*

Nu se știe acum, ce va urma până la toamnă. Miercuri s'a ținut în Viena un **consiliu de miniștri**, la care au luat parte toți membrii guvernului. Consiliul s'a ocupat cu critica situațiune de față, der nu se știe încă, ce fel de hotăriri a luat față cu viitorul. Se asigură din mai multe părți, că „Reichsrath“-ul va fi *dissolvat* și se vor face alegeri nouă.

*

Intr'aceea foile cehice publică un **memorand al deputaților cehi**. Memorandul se estinde pe trei predece câte și câte un exemplar din el a fost trimis împăratului, tuturor miniștrilor, membrilor casei seniorilor și deputaților din „Reichsrath“. Memorandul critică aspru proiectul de lege al limbilor, pregătit de guvern pentru Boemia și Moravia și prezentat dillele trecute parlamentului. Stând pe basa egalei îndreptăririi a limbilor, memorandul pretinde ca ori-ce fel de plângere seu scrisore să se potă înainta tuturor autorităților fiă în limba cehică, fiă în limba germană, și afacerile singurate se se resolve în limba, în care au fost predate. Memorandul se încheie cu declarația, că deputații poporului boem și morav nu pot primi proiectul de lege al guvernului, deorece prin el se vatămă egala îndreptărire a Cehilor și tinde a asupri limba cehică a populațiunei din Moravia. Introducerea legii cu ajutorul ș-lui 14 o consideră deputații cehi de *vătămăre a constituției*, fiind-că amintitul paragraf este oprit a-se aplica în casuri, unde e vorba despre schimbarea legilor fundamentale ale statului.

*

Ce va urma din toate acestea? Etă o întrebare, ce și-o pun toți din

tote părțile. Nu numai guvernanti austriaci, der și **Ungurii sunt îngrijați** în mare măsură. Conducătorii carului dualist privesc uimiți unii la alții și nu mai știu, ce să începă și încărău să cârnescă ruda carului, ca să-l urnescă din loc. Ministru-președinte Szell a alergat dillele trecute erăși la Viena. Oficioșele unguresci pun în legătură călătoria lui cu cesțiunea *amănării dietei* ungare, cu retragerea proiectului pentru *cvotă* și cu *informarea* coronei asupra situațiunei din Ungaria. Der cei-ce cât de puțin sunt introduși în cele ce se petrec după culise și în cabinetele ministeriale, sunt cu totul de altă părere. Szell a mers la Viena mai mult ca să se *informeze*, decât să *informeze*, dat fiind, că evenimentele petrecute erî săptămâna în parlamentul din Viena, au fost o *surprindere* de tot neplăcută pentru guvernul din Peșta. Se dăce, că Koerber îl asigurase pe Szell, că va face tot ce-i stă în putință de-a vota legile *pactului* și de a renoi înțelegerea economică pe cale parlamentară cu ajutorul înșghebării unei majorități, care să-i voteze tot ce-i trebuie. Der întâmplările l'au desmintit cumplit și acum a ajuns erăși în mare încurcatură d-l Szell.

*

Luptele între **Burii și Englesii**, pare că nu vor să se sfirșescă curând; pare că de aici înainte lumea va avé să asiste la duelul dintre micul popor al Burilor și uriașul engles. Burii au început să se misce erăși, și încă cu succes, în Oranje și în Transvaal. Lord Roberts telegrafază din Pretoria cu data de 13 Iunie, că Englesii au stat diua întrégă de 12 Iunie în *luptă cu armata lui Bolha*. Burii s'au luptat vitejese și la amândouă aripile au ținut pe loc cavaleria englesă. Cătră seră Burii s'au retras în pozițiuni mai favorabile, pe cari le țin ocupate. Teatrul luptei, dăce Roberts, se estinde pe un mare teritoriu, din care causă Englesii cu greu pot înainta.

O știre mult mai senzațională primese „Daily Express“ din Lourenzo-Marqueze: După șcirea acésta lângă *Erostenfabrik* și *Donkersneck*, Englesii au fost *bătuți*. Erostenfabrik este situat la 15 chlm. de Pretoria, va să dăce Burii sunt aproape de capitala lor. Șcirea despre luptele acestea i-au băgat erăși în rēcori pe cei din Londra.

*

Afară de evenimentele din China, cu care ne ocupăm la alt loc, în

străinătate nu s'au petrecut săptămâna acésta lucruri mai însemnate. — În **Germania** a fost votat unanim de consiliul federal *proiectul flotei germane* așa cum a fost primit de adunarea imperiului. Mare bucuria i-a causat acésta împăratului Wilhelm. — În **Italia**, cu toate că la alegerile din urmă a învins partida guvernului, situațiunea parlamentară e adenc complicată. Opoziția italiană din parlament vré să facă și pe viitor *obstrucțiune* contra guvernului și se dăce chiar, că actualul ministru-președinte se va retrage. Se vorbește încă de pe acum, că va veni erăși *Crispi* în fruntea afacerilor. — În **Francia** s'a primit de cameră proiectul de lege pentru apărarea coloniilor; s'a votat spre acest scop guvernului un credit de 60 milioane franci.

Flacări în Rēsărit.

Nu-i de glumă cu Chinesii. Pe *Burii* i-a uitat Europa „civilisată“ în colțul lor de lume și i-au lăsat pradă politice lacome a diplomaților dela Tamisa. Der, fatalitate! s'au ridicat *Boxerii* din China, au pus în flacări Rēsăritul depăriat, și etă că Europa întrégă cu America împreună, sare și să gătese să stingă focul ațitat de „necivilizați“. Orizontul uriașului imperiu chinezesc e încrunțat spre furtună și „marea dihania“, ce se numese Chinesii, își ascute și-și rîjese colții amenințator cătră cei peste un milion de „străini“ și „europeni“, cari locuesc imperiul chinez. Europa, constituită într'un mare „concert“, vré să sparie „dihania“ cu glasure de puscă și tunuri.

Trimis'au Englesii la China mai multe sute de pușcași, corăbii și tunuri; are Rusia câte-va decii de mii de soldați în Porth-Arthur; pornesc și Germania cu câte-va sute, și America și Francia și Italia încă și-au trimis omeni — ca toate la oaltă să sugrume revoluțiunea politică din China, ce de mulți ani zace ascunsă sub spuză, er acum a eșit la suprafață. Nu-i vorba, dinamita, melinita lyddita fac minuni în vremurile de ađi, der să nu dea Dumneđu să se năruiască o ruptură numai din malul celor 400 milioane Chinesii spre Europa, că atunci cursul „civilizației“ europene ar fi smintit pôte pentru'un veac de om.

*

Cetitorii noștri știu ceva despre isprăvile Boxerilor. Rēscola lor în

potriva străinilor ia întindere tot mai mare, și cu iuțela fulgerului trece dintr'o provincie în alta. Primejdia e mare, pentru-că a eșit la ivelă, că autoritățile chineze sprijinesc și im-bărbătează mai pe față, mai pe ascuns pe Boxeri. Au pustiit căile ferate, au omorit misiunile europene și americane, au dat foc caselor acestor misiuni, au ucis chiar trupe chineze pe secretarul legațiunei japoneze și Boxerii devastază și ruineză tot pe ce pot pune mâna din ce e străin. Numai dillele acestea Boxerii au omorit un Elvețian și pe doi Italiani, și le-au aruncat cadavrele în canal.

*

Față cu primejdia acésta marile puteri europene s'au învoit să dea mandat Rusiei de a ocupa cu trupele sale *Peking-ul*, capitala Chinei. Rusia își concentrează acum armata în portul *Tiencin*. Au și sosit până alaltăeri în *Tiencin 11,000 de Ruși* și se așteptă să sosescă și alții. La *Tiencin* s'a format o altă oștire din trupele tuturor puterilor interesate, care a plecat și a ajuns până la stațiunea *Langfang*, a făcut adecă jumătatea drumului între *Tiencin* și *Peking*.

Intr'aceea vine din *Shanghai* o știre foarte gravă. Se spune anume, că legațiunile din *Peking* sunt în mare primejdia.

Sub comanda lui *Tung-Fu-Hang* și a lui *Sungh-Hiang* au sosit sub zidurile capitalei chineze 32,000 de soldați chinezi cu multe tunuri. Ei își ridică acolo șanturi, ca să respingă trupele europene, ce sunt pe drum spre *Peking*. Câteva din tunurile armatei chineze sunt îndreptate spre legațiunile americane și japoneze. Legațiunile au trimis de grabă curieri la *Tiencin* cu rugarea, să li-se trimită spre apărare 2000 de soldați.

*

Va să dăce Boxerii au acum pe partea lor armata chineză, care ori cum, tot face ceva, și vor trebui să-și încordeze Europenii puterile, ca să înfrângă împotrivirea lor. Cu toate acestea Europa n'ar avé de ce să se tēmă, de cumva pericolul din China n'ar provoca o încurcatură între puterile, cari vor să se arunce asupra prădii. Să știe însă, că mâinile Angliei sunt de-ocamdată legate în Africa de mînaș-dî, er faptul acesta oferă celorlalte state — mai ales Rusiei, Germaniei și Japoniei — prilejul de ași face treșorele în China, peste voia Angliei. Apoi vor mai alerga și Americanii și Francesii la pradă

românescă, ceremonia liturgiei e mai lungă, decât în Moldova. E de observat, că în ajunul fiă-cărei sărbători însemnate seu *κατάλυσις*, trag toate clopotele și se adună o mulțime de popor la biserică. În atari dille era obiceiul lui Matei-Vodă de-a face o *τραπέζα*, seu banchet pentru cler, călugeri, pentru sărăcimea orașului și pentru călători; er după ospet se distribuia fiă-căruia o elemosină. La sărbătorea Sf. Neoului (6 Decembrie), poporul se grămădia la biserică.

Beiu, trimițându-ne trăsura sa, ne duserăm și noi la biserică din Curte, unde Patriarhul a servit liturgia dimpreună cu chiar Gavriil, capul episcopilor din Serbia, și cu Metropolitul Muntenesc [Ștefan (1648—1668)]; fiind trei corone, câte-și trei de-odată, își dăce bine-cuvântările lor. La *Ἀξιὸν ἔστιν* Beiu se scobori și stătă lângă tronul seu. După ce i-s'a oferit „*Brote*“*, ca și la ceilalți boieri, după obicei, și apoi *salica* regală seu colivă, ne-am dus la banchet, până când, distribuindu-se la toți vestminte de onore, ne-am întors în trăsura la mănăstirea noastră. Tot așa se făcu în ajunul sărbătorii Sf. Ignatie, ce precede

*) Nafură. Să vie dela germanul *Brod*?

sărbătorea Crăciunului. În diua acestei sărbători, Muntenii obiceinesc să taiă porci, pe cari îi atărna cu cuie pentru praznice; er țipetul lor ajunge până la cer (*sic!*).

Acum Patriarhul avé o întâlnire cu Matei-Beiu, condus fiind la palat în trăsura domnescă și primit foarte bine. După ce îi oferirăm darurile noastre, Patriarhul îi presintă o bucată din costa Sf. Apostol Filip, și un vas mic cu noul mir. Beiu însă nu ne putea ierta, că ne-am dus mai întâi să vizităm pe inimicul seu Vasile-Vodă.

Să observăm, că Beiu ne rēndui pe fiă-care săptămână câte doi străjeri de rangul sergenților, căci erau îmbrăcați în roșu. Ei veniau de Lună dimineța să ne servescă, tăindu-ne lemne, făcându-ne focul și aducându-ne porțiunile noastre de mâncare și beutură, până Sămbătă seară, când se duceau, fiind cinstiți de Patriarh cu o dulcătă; alții veniau apoi la rēnd.

Beiu încurcând începă să iubescă foarte mult pe Patriarh. În diua de ajunul Crăciunului el trimise să se adune trupele sale, ce aveau cvartire în oraș, bătând toba în jurul poliției, semnal, că trebuie să se adune. Ei s'au și grupat în jurul palatului cu stēgurile lor. Beiu veni la dēnșii cu trăsura,

er ei cântau dinaintea lui din instrumentele cele mari și în urmă din tobe, flaute și fluere, așa fiind obiceiul Beilor moldovenesoi și muntenesoi în imitația Turcului; de aci cu toții s'au pornit la vėnat. În toate țerile acestea, precum și la Cazaci și în Moscova, în casa fiă-căruia arhieru seu boier, se pot găsi cu siguranță mai mulți urși și alte animale de petrecere.

Vėnatul se obiceinesc aci din timpii cei mai vechi în diua de ajunul Crăciunului și în Sămbăta Luminii, fiind un us tradițional, ca în atari dille să fiă servite la masa Domnului, pentru prānđ, bucate din propriul seu vėnat. Sunita militară era de peste 10,000 omeni, toți aleși din tinerimea cea mai eroică și bravă: Sėrbi, Bulgari, Arnăuți, Greci, Unguri, Turci și Munteni. Sėra s'au întors cu un vėnat imens, fiind urmați la distanță de carē pline cu porci sėlbateci, iepuri, vulpi, urși jucăuși, paseri sėlbatece, precum cocore, becaje, turturei etc.

Boierii moldoveni și munteni obiceinesc să ofere Beiuului în ajunurile sărbătorilor daruri festive, fiă-care după rangul seu; er Beiu în dimineța solemnității îi îmbracă în vestminte de onore.

Serviciul rugăciunii în ajunul Crăciunului fū condus după ordinea urmată la Constantinople. După ce trăsese clopotele, poporul intră în biserică îndată după amiazi, și n'a eșit până seară. Totă cetirea și rugăciunile fură eșecutate cu o cāntare plăcută. E de observat, că în acésta țēră se obiceinesc, în seară spre Nascerea lui Christos, ca toți preoții din diferite orașe, însoțiți de sėrmani, de citeți și de coriști, să se adune în cete, purtând icone, și să umble prin oraș totă noptea, vizitând casele boierilor și dorindu-le bucuria în diua de sărbătore. Prima lor urare fū pentru Beiu, a doua pentru Patriarh, însoțită de-o rugă de felicitare. Dintăiu se adună la propop și apoi merg la Beiu, firesce pentru hatărul darurilor, precum au venit și la Patriarhul nostru. Astfel ei umblă totă noptea cāntând nascerea lui Christos. Fiă-care om șărută icona și le dă câte ceva; der abia eșita unii, etă că alții le urmau, și așa dela înserare până s'a crėpat de diua. Tot astfel făceau lautarii, toboșarii, flautiștii și fluerașii, colindând în bande totă noptea dinspre Crăciun, și în noptea următoare, cu felinare, pe la casele boierilor celor mari, la casa Arhierului și la Patriarh, când se întâmpla de era vre-unul în oraș. Mulți dintre musicanți sunt din Turcia.

și din totă babilonia asta foarte ușor poate să se nască un conflict între puterile europene.

Flacăra din Răsăritul depărtat al Asiei poate să fiă ușor o pregătire a focului în Apusul Europei.

Organizarea Despărțământului Treiscaune-Ciuc al „Asociațiunii“.

— 14 Iunie.

Onorate D-le Redactor! Dați-mi voe, să completez raportul, ce l-ați publicat în prețitul D-vostre jurnal Joi, despre adunarea de organizație a despărțământului Treiscaune-Ciuc al „Asociațiunii“, ținută în 12 Iunie n. c.

Intr'adevăr, cine a fost de față la acea adunare, pe lângă că a avut fericirea să facă cunoscintă cu o parte însemnată a preoțimeii și învățătorimeii noastre din acest comitat, s'a putut convinge tot-odată, că poporul nostru dela țără nu-i indolent și nu-i nepăsător față de neamul său, ci dimpotrivă e capabil de însuflețirea cea mai mare și e gata de jertfă, numai să-i înțelegă rostul jertfei aceleia și să știe pentru ce se aduce. Când e vorba de înaintarea lui și a tovarășilor săi, când vede, că școla și biserica, ce îi se dă lui, e și fiă a lui, nu esităză; altfel e precaut și cu minte. Și bine și face!

Acosta s'a dovedit până la evidentă prin adunarea din Covasna. Apröpe toți dintre noi eram gata să credem și să ne supunem sentenței, care ni-au adus'o „binevoitorii noștri“, că în Treiscaune nu există alt neam afară de „înțelepții“ și „pacincii“ Săcui, și fără de a cerceta mai de apröpe și fără de a încerca chiar a ne ajuta, era să subscriem noi înși-ne această sentință prin faptul, că mai că renunțasem la acești frați ai noștri.

Pöte în necunoscintă de cauză, în necunoscerea raporturilor în cari trăesc acei Români, ori chiar din öreși-care indiferentism, să nu șicem indolentă, a celor chiamați, era să comitem un păcat de mörte.

Românii din Treiscaune însă își iubesc limba, își iubesc școla, biserica lor românească; își iubesc neamul, întocmai ca ori și care alți Români de prin alte părți. Românii din Treiscaune se bucură, ba încă pöte mai mult ca alții, când ved, că se interesază cineva și de sörtea lor și-și întind brațele, când ved, că li-se dă ajutor. Pe Românii din Treiscaune îi însuflețesc chiar numai faptul, că se ved și ei chemați la o întrunire culturală românească. Românii din Treiscaune sunt mândri și moralul lor crește, când ved, că și ei se pot întruni în adunări, unde pot să se sfătuiască în dulcea lor limbă întru înaintarea și cultivarea lor, în adunări românești de aceleia, de cari pöte că ei auziau numai ca prin po-

vești din când în când. Er decă tocmai am avé ceva de observat la acești ömeni e, că sunt mähniști bieții, pentru-că se ved părăsiți și lăsați în scirea Domnului.

Pentru aceste motive geloși fiind de calitatea acestor Români, atragem atențiunea Prea On. comitet central asupra acestui nou despărțământ pe de-oparte, er de alta a Ven. consistor archidieceșan din Sibiu, ca organ școlar și bisericesc. Și în special a Ven. Consistor față de alegerea persönelor școlare și bisericesci, căora se încredințază acest popor. Ne adresăm la On. D-n protopop Dimitrie Coltofean, șeful protopopiatului Treiscaune, directorul noului despărțământ. Prea On. Domnia Sa întrunesc toate calitățile aceleia, cari se cer dela un șef de categoria Domniei Sale, atât ca inteligență și cultură, cât și ca prezentație. Persönela, din cari este compus comitetul, în fruntea căruia stă, de asemenea sunt cele mai chemate și apte pentru o muncă serioasă. Îl rugăm deci să nu pregete nici muncă, nici ostenelă, comitetul d-sale îl va sprijini în activitatea sa și-l va sprijini întreg poporul.

E vorba cel puțin de 20 de mii de Români, cari țin la biserica și la școla lor națională, la obiceiurile și limba lor românească, neînțelegând aici pe aceia, cari nu vorbesc limba română. Și, că într'adevăr poporul acesta e capabil de însuflețire, de entusiasm românesc, a dovedit-o prin adunarea din Covasna. Și acosta e numai un început, o însuflețire a lor provenită numai din faptul, că s'au ved și ei odată la olaltă: poenarii cu hëghigenii, arpăta-cenii cu cei din Uzun, buzăenii, brețanii cu covășnenii, cei din Zagon cu cei din Kisborosnyo — la o adunare de organizare a despărțământului „Asociațiunii pentru literat. română și cultura poporului român“, că Prea On. com. central li-a trimis un dascäl român dela școla românească, care într'o limbă dulce românească să le talmăcească rostul existenței lor pe acest pământ, în această patriă, în acest comitat și să le talmăcească rostul „Asociațiunii“ pentru ei. Der ce se va întâmpla, când vor și gusta într'adevăr din rödele „Asociațiunii“?

Drept ilustrare a celor spuse, să ne servescă lista acelora, cari din puținul cel au, au contribuit la organizarea acestui despărțământ nu numai cu prezenta, der și cu obolul lor.

Taxe de membri ordinari cu 10 coröne au solvit următorii: 1) George Ionescu, paroch în Budila 10 coröne; 2) Dimitrie Coltofean, protopop Brețcu 10 cor. 3) Ioan G. Oltean, paroch Poiana-Sărată 10 cor. 4) George Negoescu, capelan, Intorsătura Buzăului 10 cor. 5) David Pop, diacon și învățator Poiana-Sărată 10 cor. 6) Spiridon Dimian, protopop onorar Brețcu 10 cor. 7) Ioan Dima, paroch Sita Buzău 10 cor. 8) George Răfroi, econom și măcelar Arpătac 10 cor. 9) Dionisiu Nistor, preot Arpătac 10 cor. 10) George Ștofan,

curator 10 cor. 11) George Țintărean, co-jocar 10 cor.

S'au înscris ca membri ajutători: 1) Alexe Manea, econom Covasna 5 cor. 2) Nicolae Miculescu, comerciant Poiana-Sărată 4 cor.; 3) Georgiu Teacă, învățator Brețcu; 4) Aron Pușcariu, învățator Brețcu; 5) Constantin Teacă, învăț. Brețcu; 6) Ioan Aldea, colector Intorsura Buzăului; 7) Ioan Marin, preot Borșneu; 8) Ion Pop, preot Uzun; 9) George Popovici, învățator Zagon; 10) George Șerban, econ. Zagon; 11) Alexe Negoescu, paroch Zagon; 12) Olariu Oprea, învățator Mărtănuș; 13) Constantin Cioflec, cant. Arpătac; 14) Alexandru Brănduș, econom Arpătac; 15) Ion Brănduș, econom Arpătac; 16) Achim Ciucășel, econ. Arpăta.; 17) George Ciucășel, econom Arpătac; 18) Ion Sibian, învățator Arpătac; 19) Nicolae Nema, stud. Arpătac; 20) Ilie Nema, econom și cărciumar Arpătac; 21) Ion Nema, croitor și econom Arpătac; 22) George Axente jun., croitor Arpătac; 23) George Axente sen., cojocar Arpătac; 24) Alexan. Bucșa, învăț. Hëghig; 25) ved. Flörea N. Furtună Covasna; 26) ved. Susana M. Basarab; 27) ved. Flörea I. Nițu; 28) Nicolae Dobros, învățator; 29) Radu Husaru, croitor; 30) Constantin N. Furtună, econom; 31) Ion Cojan, econom; 32) Nicolae Furtună, econom; 33) G. I. Muntean, econom; 34) Ion Vi. Brașovean, econom; 35) Oprea Lazar, econom; 36) Nicolae Lazar, econom; 37) G. P. Manea, econom; 38) Petru Bärä, econ.; 39) Teodor Costea, econom; 40) Ion Alexe Brașovean, comerciant; 41) Ion Lazar, econ.; 42) George Furtuna, paroch; 43) G. Muntean Gologan; 44) Nicolae Neguț, econ. 45) Ion Bärä, econ.; 46) George Manole, econ.; 47) Nicolae Cosneanu Sprincenă, econ.; 48) Nicolae Jurubiță, econ.; 49) Ion Dușu Sorescu, econ.; 50) George Papuc Gătej, econ.; 51) I. G. Furtună, econom; — toți din Covasna — au contribui câte 2 coröne.

Decă adunăm sumele acestea, vedem, că s'au înscris 11 membri ordinari, dintre cari 10 inși au plătit taxa acum, er păriutele Dionisiu Nistor din Arpătac o trimise deja la On. cassă centrală, a prezentat însă cuitanta; precum și 51 membri ajutători, (nu 52, după cum din eröre s'a fost ős în nrul trecut) cu câte 2 și mai multe coröne, așa, că în total de present despărțământul Treiscaune-Ciuc numără 62 membri, solvind o taxă de 207 coröne.

Comitetul s'a constituit în modul următor: Director On. D-n protopop D. Coltofeanu. Membrii în comitet: Spiridon Damian, protopop onorar (Brețcu); Nicolau Bogdan, profesor (Brașov); Ion G. Oltean, paroch (Poiana-Sărată); David Pop, diacon și învăț. (Poiana-Sărată); George Negoescu, capelan (Intorsura Buzăului); George Furtună, paroch (Covasna); Alexe Negoescu, paroch (Zagon); George Ștefan, comerciant și econom (Arpătac).

Apröpe toți domni din comitet sunt ömeni tineri și apți pentru angajamentul, ce și-l-au luat, adunarea și-a pus încrederea în dënșii ca în cei mai aleși ai comitatului. Să nu întârșie decă a lăsa nemân-

găiași pe aceia, cari își légă de dënșii speranțe așa de frumoșe, și atunci putem spera, că se vor îndulci și însufleți și vecinii noștri din Ciuc, și vedënd progres nu vor întârșia a intra și dënșii în sinul despărțământului nostru; de astă-dată au lipsit cu desöversire dintre noi. Sperăm, că nu așa vor face la proxima adunare generală.

Un participant.

SCIRILE ȚILEI.

— 3 (16) Iunie.

Un act frumos de pietate. Suntem informați, că corpul profesoral dela școlele medii și superioare gr. or. române din Brașov, în conferința sa din 26 Maiü v. c. a adus, la propunerea d-lui director Virgil Onițiu, un conclud, care suntem convingși, că va fi apretiat pretutindenü după adevărata sa valöre. Din privilegiul aniversalului morții regretatului Valeriu Bologa, d-l director — atrăgënd atențiunea corpului profesoral asupra faptului, că din incidentul morții acestuia s'au contribuit pentru masa studenților (în loc de cununü trecötöre) de cătră amicii și rudenii peste 2000 coröne întru amintirea sa — a propus, ca din suma acosta de danii piöse corpul profesoral să înființeze un fond special sub numirea „Fundațiunea Valeriu Bologa pentru masa studenților români din Brașov“, ale cărei venite se vor folosi pentru masa studenților, er fundațiunea cu töte eventualele contribuiri viitöre va rămäné neatacabilă și va purta pentru töte timpurile numele aceluia, întru memoria căruia s'au contribuit sumele piöse. Corpul profesoral a decis cu unanimitate în acest sens, er comisia administrativă a fondului mesei studenților cu ziua de 31 Maiü v. a înființat noua fundațiune cumpărând scrisuri fonciare urbane române de 5% în valöre nominală de 2500 Lei noi, cari constitue basa „Fundațiunii Valeriu Bologa“.

Liga culturală a ținut congresul ei al 8-lea anual în ziua întâiu de Rosaliü, sub presiudiul d-lui M. Vlădescu, președintele comitetului central. Președintele a espus situațiunea, aratând neajunsurile, de cari au avut să sufere Liga și îndemnând la zel și activitate pentru înaintarea scopurilor ei. Din raport s'a constatat, că Liga în anul trecut a încassat 20.000 lei, pe cari i-a și cheltuit. În ședința de după amiași s'a făcut alegerea comitetului central. Au votat cu totul 42 de delegați. Membrii aleși ai comitetului central esecutiv ai Ligei culturale s'au întrunit Joi s'era în localul Ligei și s'a procedat la constituirea comitetului. Președinte a fost ales d-l V. A. Urechidă, vice-președinte d-l Gr. Ștefanescu, secretari d-nii: P. Cantilli și A. D. Florescu. Casier d-l St. Periețeanu-Buzău.

Sămbăta diminēta, de s'erbătörea Crăciunului, asistaram la „Opörov în biserica mähăstirii. Pentru liturgiă, Beilul ne triuise träsura sa, și ne am dus la metropoliă.

Furăm surprinși de mulțimea öștirilor în Țära românească, împărțite tot în regimente. Tot-deodată în acöstă țără sunt mii de case pentru vëndare de vin, spirit, bere, etc., tot beuturi militarești; totuși în aceste patru țile n'am ved și între östăș beție séu ränire, ori ucidere, séu orice act criminal; din contră, se plimbau sobri și drepti, séu ședeau ca nisce ömeni în töte simțurile. Așa-der nu e adevărat ceea ce dice în țära noastră, că creștinii de aici ar fi petrecënd tot în bețiă, risipiind în desfränări liberalitatea unor principți, cari nu seiu a-și cărmui țerile.

Tergoviste. — Curtea.

Curtea Beilului munteneș e mare și încunjurată de un zid de piatră. La o parte curge riul. Înăuntru e o prea frumoșă biserică, de marü dimensiuni, la care te sui pe trepte*). Ea cuprinde trei divi-

*) Edificată de Petru Cercel în 1583. Aici e înmormentată dömna Elena, soția lui Mateiü Basarab. Biserica fü reînöită în 1693 de Constantin Brancoveanu. Vedü ins-

siuni. Partea esteriöră e o arcadă, ce formeză narthica de din afară; apoi intri pe o a doua ușă, în al doilea apartament, unde sunt morantele Beilor; în fine intri pe o a treia ușă în partea principală a bisericii, care e mare și ou aparentă de a fi din vechime. Capolele sunt înalte, și e provăduță cu locuri séu strane de jur împrejur. În mijlocul curții e un turn de piatră, förte înalt, ce serveșce de fanal (beacon) pentru cäsornicul orașului. Gardele de soldați, cari s'era bat o tobă după modul Haliliei (of the Khalilia) la noi, spre a öpri séu a impedeca umblări nocturne, sunt numëroșe. Mai e acolo și un fanar mare, care în timpul cât luminează, nimeni nu îndrănesce să se misce pe strade. Diminēta éraš bat tobele și, stringëndu-se fanarul, să dă din tunuri, așa ca să se audă de toți örașeni, ca semnal pentru circulațiunea poporului. Decă se găseșce vre-unul umbländ pe strade în timpul nopții, vai de el, öcol străjile de sigur îl omörä! Prin urmare nu e adevărat ceea ce dice la noi, că creștinii de aici nu seiu să se cărmuiască și că nu au poliție regulată.

Tronul Beilului în biserică e înalt și criptia reproducă de G. Muscelean, în Monumentele Străbunilor, I. p. 79.

poleit cu aur. Din dosul lui sunt scări, ce conduo la un loc secret, unde stă Dömna, înșöpită de dame învălate. De aici e o trecötöre la camera de consiliu a Beilului, și încă alte multe suiri și pogoriri își au punctul lor de plecare tot aici. Dela locul unde sunt mormintele Beilor, de asemenea o trecere, ce conduco la acest loc. De-a-supre e un balcon, ce servă de observator, de unde Dumineoile și în alte s'erbătöri obligätore, Beilul obiönuia să se uite în jos asupra öștirii și poporului celui s'era, căruia îi arunca din când în când bani, rîfënd de bătăile și trăutele, ce își dădeau, grämădindu-se la moueta. El mai avea următorul obiceiü: când venea jos la biserică, spre a-se ruga, totdeuna steteau soldați la ușe cu arme, și afară de boierii săi nimeul nu putea intra séu sta pe apröpe de d'ezul. E de observat, că în Moldova și Țära românească, obiceiul vechiü nu permite nimeni, și nici ar cuteza cine-va, să sigileze o scrisöre cu c'era röșie; acosta fiind prerogativa numai a Beilor; ceilalți sigilează cu c'era verde.

Acum patriarculu făcö liturgiia înaintea unei mari adunări; der Beilul, fiind b'eträn, nu avü putere să stea dela început până la sfërșit. El obiönuia a se pogori

la Așion öșuv, precedat de Postelnicul cel cu toiag de argint. În dosul tronului stătea Spätarul, încöins cu sabia sa, și ținënd într'o mähă buzdușanul, er în cealaltă calpacul Beilului, căci Beii muntenești obiönuiau să stea, dela începutul până la sfërșitul rugai, cu capetele descoperite, precum și înaintea unui Metropolitan ori Patriarh. Numai Vasilie-Beu abia își ridicö calpacul. La Kavovășöv, Beilul se cobörü să s'arute icönele, și după liturgiia Patriarhul îi prezintă ävrüdaqa, (daruri), precum și la toți boerii. Apoi am eşit să ne rugăm pentru Dömna, care murise de courënd și era înmormentată în cimitirul Beilor, menționat mai sus. Intorcëndu-ne, ne-am rugat asupra tavei cu colivă regală, și toți cei de față au luat din ea, precum și dintr'un frumos cozonac. Apoi Patriarhul dete binecuvëntarea sa Beilului, care îndată sui scara. Curënd după aceea Patriarhul eși îmbrăcat cu mantia, înșöpit de Mitropolitul local, și urmăriți de ceilalți clerici, spre a aștepta ivirea Beilului în balconul cel înalt. Patriarhul îl binecuvëntă ca și mai înainte, când arunca bani, după obiceiü, la soldați și la s'eract. Apoi furăm condușt sus, pe scările bisericii, la banchet, în apartamentele Beilului. Cu acosta ocaziune, boerii cei mari de ser-

Membrii d-nii: M. Vlădescu, Valerian-Urseau Anrel C. Popovici, N. Zlotescu. Censori d-nii: G. Adamescu. Anton Vanicu, C. Rădulescu-Motru.

Deputatul Schneider în Bucuresci. Cetim în „Timpul”: D. Schneider deputat în Reichsrath (de partida lui Lueger) a venit în Bucuresci pentru a studia esportul nostru de vite și de carne prăspătă în Viena și pentru a se ocupa cu esportul materiilor noastre prime necesare unor mari stabilimente industriale din Viena. Dacă d-l Schneider va izbui în stăruințele sale, va decurge de aici un mare avânt și pentru creșterea vitelor la noi. D. Schneider e animat de cele mai bune sentimente față de Români, dovădind această prin diferite discursuri ținute în Reichsrath. D-sa e secretar general al sindicatului breslașilor din Viena, președinte al sindicatului mecanicilor și șeful unui mare stabiliment mecanic. D. Schneider a fost primit până acum de d-nii miniștri general Manu, Take Ionescu, Ion Lăhovari și dr. Istrati. D-sa va mai sta câte-va zile în Bucuresci.

Președintele Loubet în pavilionul român. Se telegrafiază din Paris, că d-l Loubet, presidentul republicii, a vizitat alături de pavilionul român dela expoziția. D-l Loubet a fost primit de către d-l D. Ollănescu, comisarul general al României, de către d-l Gr. Ghica, ministrul României la Paris și de către membrii comisariatului român. Președintele republicii a vizitat cu de-amănuntul instalația pavilionului român, rămânând pe deplin satisfăcut.

Cunună. D-l Valeriu Rusu, absolvent de teologie și fiu al d-lui paroh din Șeuia de Câmpia, se va cununa în 24 Iunie n. c. cu d-șora *Lucreția Pantea*, fiica d-lui protopop onorar și paroh al Râciuului de Câmpia.

Emigrările evreilor din România. Diarul „Adevărul” primește dela corespondentul său din Iași telegrama următoare: Aci sosese scirea din sursă autorizată, că alianța israelită din Viena a lansat un manifest în care arată, că 200,000 de evrei din România zac în miserie. Manifestul face apel la caritatea tuturor evreilor pentru a-se colecta bani, destinați ajutorării evreilor români. Partea principală a fondului, ce se va aduna, va fi consacrată emigrărilor. Alianța este însă de părere, că aceste emigrări se se facă în mod treptat și sistematic, ăr nu cu lipsa de chibzuință cu care s'a procedat până acum. Dacă recolta va fi rea și anul acesta și criza va persista, se vor mai trimite alte ajutoare, cari se activeze emigrarea. În ori-ce cas, lucrurile trebuie să se facă fără perturbațiuni, căci o emigrare prea pripită este de natură să strice și celor ce emigră și celor

ce rămân în țară. — „Apărarea Națională” face următoarea observare: Din această telegramă se vede, că expoziția vie, organizată de evreii emigranți pe jos, și-a realizat scopul, așa cum am prevădut noi. Ei au pus totă Europa în mișcare și în special alianța universală israelită, care a și lansat un manifest către toți evreii din Europa și chiar către Europa creștină, prin care se arată, că 200,000 evrei din România sunt în miserie. Cele ce am publicat în unul din numerele trecute, cu privire la complotul alianței universale israelite în contra României și pentru discreditarea ei în fața stăruințelor, s'au adevărit acum prin lansarea acestui manifest.

Esamenele de calificățiune la institutul preparandial de fete al „surorilor de caritate franciscane” din Sibiu s'a ținut zilele acestea, durând cel scripturistic 3 1/2 zile, ăr cel verbal 4 zile. Intre cele 28 de fete, cari s'au supus la examen, au fost și 4 Române, anume d-rele Eugenia *Barđosy*, Maria *Muciu*, Cornelia *Muciu* și Aurelia *Stoica*. Dintre d-rele române trei au fost clasificate cu caloul general eminent, ăr una cu *forte bine*.

Espulsarea unui Evreu. Din România a fost espulsat zilele aceste agitatorul evreu Friptu. El a părăsit Iași, plecând din țară pe la Burdujeni. Friptu era un jidan îndrăgnet, care trăia din diverse înșelătorii și eschrocherii ăilnice. Jidanii din Iași au lansat o listă de subscripții pentru espulsat. S'au scris până acum 2000 de lei.

S'a spânzurat „sireacul”. În orașul Bobova din Galiția s'a spânzurat zilele aceste un tânăr jidan de 22 ani, cu numele Hofstädter, și anume de supărare că și-a pierdut perechiul. Durmind „sireacul” de jidan, o mână „nemilă” i-a tăiat podoba dela urechi și acum jidanul, temându-se, că mirăsa lui nu-l va mai iubi, de neocaz s'a spânzurat. — Si-apoi se mai ăice, că jidanul n'are curaj?

Universitate pentru femei. Tarul a ordonat înființarea unei universități pentru femei la Moscva cu începere dela 1 Iulie. Această universitate se va numi „Cursuri superioare pentru femei” și va fi administrată ca și școala similară din Petersburg.

Scaunul de aur al Negrilor. Rescôla Asanților, care durăză deja de trei luni, se întinde mereu. De mai multe săptămâni guvernatorul engles Hodgson cu soția sa sunt închiși în Capitala Kumasi și s'a spus că a capitulat în urma unei lupte. Scirea nu s'a adevărit, ăr colona trimisă în ajutorul lui a suferit o înfrângere și s'a retras. Asanții sunt un popor războinic. În 1874 lordul Wolseley a cuprins Kumasi

și a ars palatul. Motivul răscôlei este că guvernatorul a scos din oraș „scaunul de aur”, care e un paladiu al Negrilor, cari cred că de existența acestui scaun e legată existența țării lor.

Ca premii pentru școlari în genere, mai ales însă pentru elevii ai școlilor medii, este unul dintre cele mai potrivite prețiosul op „Caractere morale” de d-l Ioan Popa. Povetele numărôse și exemplele cât se pôte de instructive și mișcătoare nu pot să contribuie, decât la întărirea caracterului tinerimei. Atragem atențiunea celor interesați asupra acestui op potrivit de premii. Costă 1 fl. 25 cr. (cu posta 1 fl. 30 cr.) Se pôte procura dela Tip. „A. Mureșianu”, Brașov.

Tinerimea română din Bistrița invită la concertul împreunat cu dans, ce se va da Duminecă în 24 Iunie n. c. în sala cea mare dela „Gewerbeverein”. Inceputul precis la 8 ore sera. Intrarea: Persônă singularică 2 cor. Familie 5 cor. La 3 ore d. a. se va ținé în același local adunarea cerculă a despărțământului Bistrița al „Asociațiunii pentru lit. rom. și cultura poporului român”. Venitul curat se va întrebuința pentru înființarea primei bibliotecii populare pe teritoriul despărțământului. Dămele sunt rugate a se presenta în toaletă simplă, séu în costum național. Program: 1) „Hora dobrogeană”, de N. Popovici, cor mixt. 2) „Rapsodia română” de C. G. Porumbescu, esecutată la pian de d-ra Eugenia Borgovan. 3) „Doina codrului” cuvinte de M. Eminescu, musică de R. van Saanen, cântată de d-na Silvia Pașcu. 4) „Dan câpitan de plaiu” de V. Alxandri, declam. de Iuliu Mureșan. 5) „Patria rânduinelor”, duet cântat de d-șorele Eugenia Borgovan și Veturia Petran. 6) „Marșul cântăreților” de C. G. Porumbescu, cor mixt. După concert urmăză dans.

Concerte. Măne, Duminecă, începând dela 4 ore d. a. va cânta la restaurantul „Gambrinus” musica lui G. Lantôș. — La „Pomul verde” va concerta Duminecă sera musica militară.

Programa examenelor la școlile medii române gr. or. din Brașov la finea anului scol. curent este următoarea:

Esamenele de maturitate: Joi, Vineri și Sâmbătă, în 8, 9, și 10 Iunie v. va fi examenul oral de maturitate la gimnasiu. La esamenele de maturitate nu pot asista școlarii; pentru publicul mare ele sunt deschise. — Esamenele private cu școlarii privațiști din școlile medii se vor ținé în zilele de 12—17 Iunie v., având a se presenta școlarii privațiști în 12 Iunie v. la orele 7 dimineța în cancelaria direcțiunii și a depune taxa de examen.

Esamenele publice de încheiere. A) La gimnasiu. LunI, în 26 Iunie v.

Dela 7 1/2—8 cl. VII Religiuena cu prof. D. Făgărășianu; dela 8—8 1/2 cl. VII Elina cu prof. N. Sulică; dela 8 1/2—9 cl. VI Româna cu prof. Dr. I. Bunea; dela 9—9 1/2 cl. VI Germâna cu prof. Dr. I. Bunea; dela 9 1/2—10 cl. V Matematica cu prof. L. Nastasi; dela 10—10 1/2 cl. V Istoria naturală cu prof. Ip. Hasievici; dela 10 1/2—11 cl. IV Istoria cu prof. Dr. Ios. Blaga; dela 11—11 1/2 cl. IV Româna cu prof. Ax. Banciu; dela 11 1/2—12 Declamațiune, cor vocal.

Dela 2 1/2—3 cl. III Aritmetica cu prof. P. Dima; dela 3—3 1/2 cl. III Maghiara cu prof. Ax. Banciu; dela 3 1/2—4 cl. II Latina cu prof. N. Sulică; dela 4—4 1/2 cl. II Geografia cu prof. D. Lupan; 4 1/2—5 cl. I Latina cu prof. Dr. Ios. Blaga; 5—5 1/2 cl. I Geometria cu prof. Pav. Percea.

B) La școala reală. Marți în 27 Iunie v.

Dela 7 1/2—8 cl. IV reală Franceza cu prof. Dr. C. Lăcea; 8—8 1/2 cl. IV reală Maghiara cu prof. N. Bogdan; dela 8 1/2—9 cl. III reală Istoria cu prof. G. Vătășan; dela 9—9 1/2 cl. III reală Geometria cu prof. P. Percea; dela 9 1/2—10 cl. II reală Româna cu prof. N. Bogdan; dela 10—10 1/2 cl. II reală Germâna cu prof. Dr. C. Lăcea; dela 10 1/2—11 cl. I reală Religia cu prof. Dr. St. Stinghe; dela 11—11 1/2 cl. I reală Geografia cu prof. D. Lupan.

Notă. — Esamenele se țin în salafestivă a gimnasiului. Școlarul, care va absentă dela examen, nu se va promova, ci va avé să facă examen supletor în Septembrie a. c.

Sâmbătă în 24 Iunie v. după amiază la 6 ore se va ținé examenul public din gimnastică în curtea de gimnastică.

Joi în 29 Iunie v. după serviciul divin la care vor participa toți școlarii, se va încheia în mod solemn anul școlar 1899/1900, distribuindu-se premiile în sala cea mare a institutului.

La încheierea anului școlar, în 29 Iunie, fie-care școlar va primi testimoniu școl. și un exemplar din Anuarul școlii. Școlarii absenți nu vor primi anuarul școlii.

La esamenele acestea precum și la festivitatea de încheiere a anului școlar se invită cu totă stima părinții, amicii și binevoitorii acestor școle.

Brașov, în 27 Mai v. 1900.

Direcțiunea.

Adunare învățătorească în Parva. O comună harnică.

Năsăud, 12 Iunie n. 1900.

On. D-le Redactor! După cum și D-Vôstré ați binevoit a publica la timp, eri, 11 Iunie, a 2-a ăi de Rusalii, s'a ținut în comuna Parva, districtul Năsăudului, adunarea învățătorească a reuniunii „Mariana”, filiala Năsăudului.

Comuna grănițeră Parva, mică și retrasă între munți, ai cărora piscuri, până vara târău, sunt albi de zăpadă, s'a ară-

văciu se îmbrăcă în regalele lor vestimente de onore, fiind acesta obiceiul de Curte la sărbătorile mari, și în aceea ăi steteră și servită la masă dela început până la sfârșit. Această se întâmplă regulat la sărbătorile de Crăciun, Anul-Nou, Bobotéză și la Pașoi; ăr de a doua ăi boerii prânzesc cu Beiu și alții servesc după regula de peste an. De câte-ori se aduceau farfuriile cu mâncare din bucătăria în refectoriu, băteau tobele, sunau trîmbițele, și se auăia pătrundătorul sunet al fluerilor. De câte-ori bea Beiu, sunau ărași trîmbițele și se descărau trei tunuri, de se outremura pământul. Așa a mers până sera. Beiu ședea cu capul gol și închina adesea cu pahare mari de câte o oca de vin. Mai întâiu s'a închinat trei cupe în onorea sărbătorii, apoi alte trei în onorea Patriarohului, pe urmă ăr și ăr și ăr în numele Beiuului. Nimeni nu puté scăpa să nu bea, sub nici un cuvânt, și toți cei admiși la masa domnescă erau deprinși cu acest obicei de a tot bea până se aducea luminările, ceea-ce era un semn de plecare; mai înainte de a pleca însă, se obiănuise ca Beiu să distribuie vestimentele de onore la capii clerului și la egumenii mănăstirilor domnesce, cari erau primiți la banchetele domnesce. Mai întâiu Patriarohului,

ce se întâmplă să fiă de față, i-se dedia un vestmēt de catifea; tot așa se dedia Mitropolitului local, care șede la masa Beiuului în toate zilele, căci nimeni altul, decât el, nu binecuvântăză bucatele domnesce; ceilalți capii ai mănăstirilor primiau vestimente de satin de diferite prețuri; la preoții de rând și noui diaconilor, ni-se distribuia vestimente de mătase de Chios. Pentru restul clerului, călugări și sēracl, se punea o masă întinsă separată și la finele ospățului li-se distribuiau bani de argint, învâliți în basmale. Astfel era regula ceremoniei în fiă-care sărbătore dominicală.

Sub Mitropolitul Tării-Românesce sunt doi episcopi: acel de Buzău, menționat mai sus, și acel de Râmnic. Tăra-Românescă cuprinde la 400 de mănăstiri, zidite cu măestria din piatră, ai caror capii împreună cu episcopii obiănuiesc să vie înaintea sărbătorei Crăciunului, aducând Beiuului nisce daruri: animale, vin, roduri etc., și dorindu-i bucurie de sărbătore. Ei rămân până după Bobotéză, trăind la mesele, ce le dă Beiu și din ofertele lui; apoi plecă acasă. Tot așa se face la Pașoi și în Joia Înălțării, biserica mitropolitană fiind dedicată sub acest nume, precum vom arăta mai la vale.

Să scurtăm povestirea noastră. Săra ne întorserăm în trăsură la mănăstire, cu un șir de seimeni, dărăbani, înainte și în urmă, armați cu lănci, spade etc. În jurul trăsurii mergeau pionerii Beiuului, cântăreții domnesce cu elevii lor, copii de casă, cari cântară și sunară dela palat până la mănăstire. După-ce toți căpătără câte un dar, ca de obicei, și după-ce seimenii își descărcară pușoile, se retraseră.

E de observat, că în aceste două țări, Moldova și Tăra-Românescă, în ajunul Anului-Nou, toți boerii în serviciu, guvernatorii, păcălabii séu subășii, și toți ofițerii divanului de toate gradele, se presintă la Beiu și depun înaintea lui insigniile demnității lor, fiă o spadă, un buzdugan, un toiag de argint, un hanger de argint, séu ori-ce altă armă, apoi se retrag. Nôptea, Beiu le trimite la fiă-care, séu o confirmațiune séu o dimisie; cel înaintat în boerie, primește insigniile cu un vestmēt de onore, precum de asemenea și acela ce își păstrează postul séu de mai înainte; ăr persônă pe care Beiu voesce a o depărta, nu primește nici un mesagiu, ceea-ce egalăză cu o dimisie. În cursul anului nu se face nici o înaintare în slujbe, și nici o degradare, afară numai la sărbătore Anului-Nou (1 Ianuarie), în prima ăi a anului.

Atunci fôrte de dimineța, toți asistă în biserică, după obiceiul comun la *Ogdhron*, de acolo merg să felicite pe Beiu de sărbătore, și să-i sărute mâna drăptă. După liturghie, ei servesc la masa domnescă până sera, îmbrăcați în hainele lor de onore: a doua ăi, se aședă cu beiu la banchet, și servesc alții, cei puși la serviciu în toate zilele de peste an. Tot atunci boerii trimit Beiuului daruri, fiă-care după trēpta boeriei sale. Domna de asemenea acordă haine de onore nevestelor și fetelor de boieri, cari și ele la rēntul lor fac presente Dōmnei.

Cu ocasiunea sărbătorii Circumcisiunii, Patriarohul servi pentru Beiu liturghia *toū basilēos*, după care amândoi s'au suit în camera de banchet, unde se adunaseră mai mulți chiar ca la ăia Crăciunului. Pe lângă deșertarea cupelor celor pline, descărcarea tunurilor și ascuțitul sunet al instrumentelor musica e, se mai făcu spre sera distribuire de haine.

După aceea ne întorserăm în trăsură la mănăstirea noastră, urmați de seimeni, dărăbani, pioneri și cântăreți, cari își luară plata după obicei și se duseră.

(Va urma.)

tat erî oreşî-cum mare, impunătoare prin primirea strălucită, vrednică de totă lauda, ce a făcut învăţătorimei noastre, ce venia pentru prima-ora în reuniune în această despărţată comună din munţi.

La 7½ ore dimineaţa, favorisaţi şi de un timp frumos, a sosit învăţătorimea, într'un lanţ de trăsuri, în comuna Parva, ai căreia locuitori, îmbrăcaţi în haină de sârbătoare, aşteptau nerăbdători sosirea mult aşteptaţilor săi oşpeţi.

Poporeni, cari din copilăria lor nu văduse atâta „domnărie“ în satul lor, s'au şi achitat în mod demn, astfel, că onoarea făcută învăţătorimei române, adunată în satul lor, s'a resfrânt în prima liniă chiar asupra lor.

Din mijlocul comunei până la şcolă, dela şcolă până la biserică, am mers printr'un alei de arbori aşezaţi anume din acest incident sârbătoresc pe ambe laturile drumului, împrejurare, care încă dela început ne-a impresionat atât de plăcut.

La 8 ore, conform programei anunţate, s'a început serviciul divin prin parochul local, veteranul preot Ioan Sângeorzan, care, — cas de altcum foarte rar, — implinesce tocmai al 50-lea an al preoţiei sale. La sfârşitul serviciului divin ne-am retras către şcolă în corpore, în frunte cu octogenarul preot, în mijlocul poporului înşirat pe amândouă laturile drumului şi în sunetul a trei salve de puscă trase la comandă de către 25 flăcăi din sat, totăţia fii de grăniţeri, voinici de munte, comandaţi de poporanul Victor Rusu, cu medalia pe piept, fost sergent în armată, ér această fericită împrejurare involuntar imi aducea în minte pe bravul sergent din poesia lui V. Alexandri, pe „Sergentul“ dela Văslui...

La 9½ ore s'a început examenul sub presidenţia Stim. D-n Ignăţiu Seni, învăţător la şcolă fundaţională din Năsăud şi preşedinte al filialei, însărcinat fiind la acesta din partea Rvdss. D-n Vicariu Dr. Ioan Pop, inspector suprem al şcolilor noastre confesionale.

În decursul examenului s'au tractat lecţiuni practice prin învăţătorii Georgiu Ciocărlă şi Octavian Doci, cari au preles cu o deosebită măiestrie dăscălescă, dovădind şi cu această ocaziune, că sunt conştiincioşi şi harnici învăţători.

Esamenul, la care a luat parte o mulţime de popor, apoi întreg senatul şcolastic în frunte cu vrednicul paroch al comunei, în general a succés peste aşteptare, ceea ce face cinstă tinărului învăţător Georgiu Ciocărlă, care într'un timp relativ scurt, prin silinţă şi strădanie continuă, se silescă a ridica tot mai sus nimbul şcolii sale.

După fnirea examenului, s'a început şedinţa reuniunii filiale, sub conducerea vrednicului ei preşedinte Ignăţiu Seni, care cu mult zel şi cu o tactică deosebită, caracteristică persoanei sale, conduce mereu înainte, pe calea propăşirii, destinele scumpele noastre reuniuni.

Ca loc al viitoare adunări s'a hotărît comuna Mititei, ér procedându-se la alegerea biroului, s'au reales prin aclamaţiune şi cu unanimitate: de preşedinte Ignăţiu Seni, ér de secretar Macedon Linul, ambii învăţători la şcolă normală din Năsăud. În urmă, la ora 1 d. a. preşedintele închide şedinţa prin o căldurosă vorbire, plină de sfaturî şi învăţătorii la adresa poporului şi a învăţătorimei.

După acesta s'a făcut o mică excursiune la fântâna cu apă minerală, la „borcut“, apoi la baia de caulin, amândouă în vecinătate, la marginea din sus a satului.

La 1½ ore s'a început banchetul său, mai potrivit dis, prânzul, de altcum de către toţi cu mult dor aşteptat...

Buna dispoziţiă, veselia, se cetia pe feţele tuturor, după o muncă atât de intensă, după o zi atât de bine petrecută în lucruri bune şi folositoare. Musica de ţigani, ce ne sta la dispoziţiă, trăgând mereu din arcuş, contribuia şi ea la mărirea veseliei generale.

Sfârşindu-se şi prânzul, pe la orele 5 d. a. ne-am despărţat cu toţii în aceeaşi ordine, în care am şi mers, de comuna Parva şi bravul ei popor, ducându noi aminti-

rea unei zile plăcute, ce neştérsă va rămâne în sufletele noastre. L.

Din Homorod.

— 12 Iunie 1900.

În 3 l. c. s'a ținut esamenul de vară în comuna noastră Homorod sub presiul Rvdss. D-n Vicariu Iacob Macaveiu. Răspunsurile elevilor din toate despărţimintele au fost foarte mulţamitoare, pentru care s'a adus mulţamită zelosului învăţător Ioan Ciotloş.

După esamen s'a ținut şedinţa cu membrii ambelor corporaţiuni, bisericească şi şcolară, tot sub presiul Rvdss., şi anume referitor la mica repartiţiune pe popor de 100 fl., de-ore-ce 200 fl. sunt din cassă. În cea şedinţă Rvdss. D-n Vicariu pentru multele plângerî asupra clopotarului şi inspectorul Avram Şionca şi după-ce s'a constatat purtarea lui necuviincioasă şi indiferentă, fû suspendat şi înlocuit cu fostul clopotar Georgiu Naghiu, om onest, care a şi depus la moment jurământul de cassar al şcolii etc.

Acăsta o aduc cu plăcere la cunoştinţa publicului. Trebuie însă cu durere să împărtăşesc şi aceea, că încurând după acestea în noaptea de 6 Iunie a izbucnit un foc teribil în şura parochială ardând bietului paroch ambele caré, toate uneltele economice, plug, telegi etc. De-odată arse cantorului şura, lui Ioan Naghiu, asemenea vecin al curţii parochiale, şura, un bivoli şi mai mulţi rimători; a mai ars o şură a lui G. Pora, va să dică 4 şuri, şi a fost noroc, că n'a fost vânt, că ardeau edificiile tuturor Românilor. Un poporan.

Convocare.

„Fondul pentru înfiinţarea unei şcolii române de fete în Cluşii“, îşi va țină adunarea generală ordinară în 23 Iunie n. la orele 2 p. m. în localitatea şcolii g. est. din Cluşii (strada Lokai nr. 6).

Obiectele adunării vor fi: 1) Deschiderea adunării prin preşedintele; 2) Raportul comitetului despre starea fondului de pe anul 1892 până în prezent şi esaminarea raţiocinului pecuniar de pe anul 1899. 3) Intregirea şi respective înnoirea comitetului în sensul § 8 lit. a, din statute 4) Eventuale propuneri.

La această adunare se invită toţi membrii şi toţi sprijinitorii fondului cu cea observare, că domni, cari voesc se aibă vot decisiv în adunare, să binevoescă a-şi solvi taxele.

Din şedinţa comitetului ținută în 26 Maiu 1900.

V. Hossu,
preşed nte.

Stefan Roşian,
notarul fondului.

Literatură.

Din „Istoria legii nouă“, valoroasă scriere a d-lui canonic din Blăşiu Dr. Victor Semigelski, au apărut în Tipografia Seminarului archidiecezan din Blăşiu ambele tomuri. Tomul I tracteză *Tineriţele lui Isus* şi *Isus ca profet*. Partea întâi începe cu „Dilele lui Irod“, apoi „originea, pruncia şi logodirea Mariei“, „Prevestirea născerei înainte mergătorului“, „Buna vestire“, „Născerea înainte mergătorului“ etc. etc.—În partea a doua se află următoarele capitole principale: „Dela începutul activităţii publice a lui Isus până la sârbătorea cea dintâi a Pascilor“; „Dela cea dintâi până la a doua sârbătorea a Pascilor“; „Dela a doua până la a treia sârbătorea a Pascilor“; „Dela a treia până la a patra sârbătorea a Pascilor“. — Tomul II e împărţit în următoarele 6 părţi: „Cina cea de Taină“; „Testamentul lui Mesia“; „Getsemani“; „Osândirea lui Isus“; „Calea Crucii“ şi „Golgotha“. fiind fie-care parte împărţită în numeroşi paragrafi. Opul are format mare; tomul I conţine 400 pag. şi costă 2 fl. (pentru România 4 lei 40 b.), ér tom II 320 pag. şi costă 1 fl. 70 cr. (porto câte 10 cr. de fiă-care tom; e recomandabil a se adauge încă 10 cr. pentru recomandare.) Acest op, bine scris, într'o limbă plăcută şi uşoră, este c adevărată podobă pentru literatura noastră bisericească şi e de valoare nepreţuită nu numai pentru cler, ci pentru toţi bărbaţii iubitorii de sciinţă şi pe lângă aceea, mai e şi foarte eftin în asemănare cu mărirea. — Se poate procura şi dela Tipografia „A. Mureşianu“, Braşov.

Necrolog.

Dionisiu Vajda, proprietar în Alpret şi fost membru al comitetului partidului nostru naţional, fû înmormântat în 7 Iunie n., luând parte un public numeros chiar şi din departări. Între cununile pe sicriu, era şi una din partea comitetului naţional. Era reprezentată şi tinerimea noastră universitară din Cluşii prin trei tineri. În mormântarea s'a făcut prin d-l canonic Ioan Georgiu din Gherla, asistat de 10 preoţi şi doi diaconi Predica a ținut'o preotul G. Domide, ér după densusul a vorbit d-l George Pop de Băseşti în numele său şi al celor ce au luat împreună cu reşosatul.

*

Sebastian Coşbuc, tatăl distinsului nostru poet şi scriitor George Coşbuc, a răşosat în 7 Iunie n. la etatea de 82 ani. El a fost preot în comuna Hordru de lângă Năsăud şi s'a distins întot-deuna ca un bărbat vrednic şi cu sinceră tragere de inimă pentru poporul de sub păstoria sa. — În mormântarea i-s'a săvîşit în 9 Iunie n. cu toate onorurile cuvenite, pontificând d-l vicar dela Năsăud, Dr. Ioan Pop însoţit de 11 preoţi, ér cântările le executară 16 studenţi dela gimnasiul din Năsăud. D-sa a ținut la finea prohodului un discurs mişcător. A mai vorbit şi preotul tiner Iacob Pop, fiind peste tot în mormântarea din cele mai onorătoare pentru memoria decedatului.

*

Ioan Rişca, mechanic erarial, a răşosat în 1 Iunie, în mormântarea reă i s'a făcut Duminecă în 3 Iunie n. în Uioara de Mureş. Pe defunctul îl deplânge neconsolata-i soţiă Elena Rişca n. Furnea, Ioan şi Emil ca fii, Atanasii şi Anica Furnea ca părinţi, Amalia, Maria, Iosefa, Anica şi Valeria ca surori.

Industria lăptăriilor.

D-l Ion Kalinderu a adresat o nouă circulară către agenţii de pe Domeniile Coronei, în care vorbeşte despre fabricaţiunea lăptăriilor. Reproducem şi noi din această circulară următoarele părţi:

Produsele laptelui au o valoare mare, bună-ora caşcavalul a cărui consumaţiune e atât de întinsă, este un produs sanitar, a cărui însemnătate pentru hrănirea poporului a fost şi este nespuse de mare, de-ore-ce întrunesc două condiţiuni esenţiale pentru a fi atât de popular, eftinatate ca preţ unită cu o mare valoare nutritivă. Strămoşii noştri Romani, aşa de pricepuţi în ale economiei casnice, l'au numit caseus (cibus) dela cuvântul casa, ca fiind un aliment al familiilor sêrace. El este însă un aliment plăcut pentru toate clasele sociale, căci a fost şi este încă servit pe masa bogatului ca şi pe aceea a sêracului.

Fabricarea brânzei constituie o însemnată industrie în Elveţia şi renumele ei este atât de mare, încât se esporteză în lumea întregă.

O altă ţeră, Belgia, destul de mică, al cărei pământ agricol este foarte restrîns, din cauza enormei dezvoltări a industriei, se îndeletnicesc cu stăruinţă şi multă isbândă cu industriile derivatelor de lapte.

Începând însă să se simtă efectele concurenţei Olandei, Danemarcei, Franciei, Elveţiei, Belgia pentru a sustină lupta cu rivalele sale şi a-şi păstra rangul pe pieţele lumii, a fost nevoită să-şi îmbunătăţescă mijlocele de fabricaţiune dezvoltând tot-odată pe cele de producţiune.

Producerea laptelui e împărţită în Belgia între mai multe mii de proprietari şi de arendaşi, cari fiind despărţiţi între sine, n'ar fi putut să cumpere aparatele moderne de prelucrare a laptelui, nici să-şi facă fiă-care clădirile speciale necesare. În faţa concurenţei străine s'a făcut o mare mişcare pentru a uni pe toţi producătorii mici în societăţi cooperative. Aceste societăţi, lucrând cu puteri unite, au putut să-şi procure mijlocele cele mai perfecţionate de producţiune şi să pună în capul lucrărilor

specialişti renumiţi pentru conducerea afacerilor. În acelaşi timp s'au creat, cum am constatat noi însine la espositia dela Bruxelles din 1897, şcoli de lăptărie, şcoli, care au dat rōdele aşteptate, de-ore-ce învăţând producătorii metodele cele mai bune pentru transformarea laptelui în unt şi brânză, a luat avânt însuşi producţiunea.

În general vorbind, estragerea smântânei din lapte s'a perfecţionat foarte mult. Astfel, în loc de a lăsa laptele să stea multe zile în vase, se varsă picătură cu picătură într'un vas, care se învîrtesc cu iuţelă foarte mare. Smântâna se desparte în chipul acesta îndată de laptele bătut, care în loc să se acrescă, rămâne dulce ca brânza de Brie, fiind chiar întrebuintat la fabricarea Camembertului şi altor brăzeturi fine, astfel cum se practică şi la lăptăria noastră dela Periş, care pe cât sciţi este o instalaţiă cu totul modernă.

Fabricaţiunea caşcavalului bun cere o atenţiune neîntreruptă şi un local ferit de raşele sōrelui şi chiar puţin umed. Pivniţa, în care se depun produsele spre păstrare, trebuie să aibă ferestruiele astupate, ér temperatura ei trebuie să se menţie neschimbată între 10 şi 20 grade. De aceea este şi natural, că nu pōte fi fabricat decât în instalaţiuni perfecţionate, cari cer capitaluri mai mari, pe cari nu le pot suporta micii proprietari, dér le pot, decât se unesc mai mulţi într'o societate.

N'ajunge însă numai să se fabrică caşcavaluri şi brăzeturi bune; trebuie îngrijit şi de desfacerea lor, trebuie să li-se creeze drumuri spre ţerile, ce au nevoie de aceste produse. De aceea Belgia pentru a desvolta şi mai mult producţiunea faţă de avântul luat de esport a primit în şcolile sale de lăptărie multe fete mici, care au învăţat metodele cele mai îngrijite şi cele mai practice ale fabricaţiunii untului şi brăzeturilor.

Mă întreb, de ce scumpa noastră Româniă, căreia dorim din totă inima să ajungă odată Belgia Răsăritului, nu caută să mērgă pe acelaşi drum? Avantajele firesci sunt de partea noastră, avem un teritoriu cu mult mai mare, decât acel al Belgiei şi un pământ mult mai bogat. De ce n'am căuta a înfiinţa pe teritoriul nostru lăptării organizate astfel, încât să pōtă fi lăptării model? Turmele de vaci sunt numeroase la noi, cu îngrijire bună, ele pot să ajungă la un venit mare, decât am sci să desfacem cu preţ produsele lor.

Ţerani noştri însă, cari nu prea sunt pētrunşi de simţul economiei, nu înţeleg şi nici nu vēd, că dela îmbunătăţirea mijloecilor de producţiă urmăză îmbunătăţirea situaţiunii lor.

Astfel, ei nu pun deosebită scrupulozitate în alegerea vacilor de lapte şi nu prea pōrtă grijă de viitoare generaţii căutând ca taurul, părintele viitorului viţel, să fiă bine conformat. Densii nu sci, că forma corpului, diferitele calităţi, unele bōle şi chiar unele defecte se transmit de o potrivă dela mamă în fiu, ca şi dela tată în fiu.

Alegerea animalelor de prăsilă este deci o cestiune foarte grea şi nu se pōte forma o rassă bună de vite, decât după mai multe generaţiuni, prin o muncă sîrguitore, prin alegerea continuă a vitelor bune şi prin înlăturarea dela reproducţiă a tuturor acelor, ce nu corēspund scopurilor ce urmărim.

...Ţerani, d-le agent, trebuie să fie deplin convinşi, că nu e nevoie să ducă în oraş spre vëndare viţei cei frumoşi şi bine conformaţi din pricină, că ar puté căpeta pe ei un preţ ceva mai mare, ci tocmai acestia trebuie păstraţi pentru trebuinţele gospodăriei lor, şi să se desfacă de cei mai piperniciţi, căci cei dintâi crescând le vor aduce folose cu mult mai mari, decât acestia din urmă. Trebuie deci cu orî şi ce preţ să inspirăţi sâtenilor idea, ca să caute, ca animalele din jurul caselor lor să fie cât se pōte mai bune, căci făcându-se la toate ocaziile o bună selecţiune, starea rea de lucruri ce domnesce acum va trebui să se schimbe odată...

Pedepsa corporală în școala poporală.

(După Fr. Wiedemann.)

(Urmare).

Din ce se constea pedepsa corporală în școala poporală?

Aleg ca răspuns un cuvânt dintre cele mai prozaice, dăr tot-deodată dintre cele mai răspicite: din *lovitură*. (Mi cugetai îndată, ce scrisii acest cuvânt înfricoșat, că unul său altul dela „masa verde“ se va întorče cu orăre într'o parte și va striga: „O, Dómne-Dumneđeule, auđi că din „lovitură!“ Este acesta un pedagog dela 1880?“)

Ei, și care se fie *instrumentul de pedepsit*? Acesta este de multe-oră *mâna ta*, séu în casurî mai grave un *linial*.

Și carî părți ale corpului se suferă pedepsa corporală?

Mânile și acele părți neesprimabile, peste carî lovitura află un loc de tot elastic. Că în părțile din urmă au se se aplice astfel de pedepse numai la băieți, se pricepe de sine.

Așa-déră mâna póte fi ca instrument pedepsitor. Cu acésta, când e de lipsă, îl plesnesc ușor peste degete, séu îi dau o flișcă în palmă, orî câte-va palme la dos.

Décă greșéla merită o pedepsă și mai mare, iau linialul și-i aplic cu latul lui una séu câte-va în palmă. Spre scopul acesta nu se póte întrebuinta orî-ce linial, ci el trebuie făcut anume pentru tréba acésta, care se nu fie nicî prea lat, nicî prea lung și nicî prea gros, sé aibă muchile timpite și sé fie colorat cu negru. Ei, dér se află mulți școlari și nu tocmai rar, carî tóte aceste pedepse le iau drept nimicuri; după ce li li-ai aplicat, se duc riđénd la loc. Invéțătorul deștept scie el bine cu cine are de-a face. La acésta loviturile în palmă le dá ceva mai aspru, mai apăsát; séu că apoi le aplică una séu câte-va în partea inesprimabilă. Inse tot-déuna țin acésta ca pedepsa cea mai mare.

Orî-care dintre astfel de pedepse o fac mai importantă, orî în alt cas mai puțin însemnată, decât e în realitate și o aplic cu o anumită ceremonie. Ea influințéază mai mult atunci atât asupra celui pedepsit, cât și asupra celorlalți, carî sunt de față. *Pregătirea acésta din afară* are óre-care avantagiú și pentru invéțător; căci până se aplice pedepsa, se mai calméază și nu póte cádé în primejdia, de a pedepsi în „aprinde-re“ séu iritațiune.

Dér óre trebuia într'adevăr ca să-mî mai aduc aminte și de acésta? Da, pentru aceia, carî se tânguesc și se sparie, când aud de „bătaia“, eu trebuie să țin pedepsele corporale în școala elementară în marginea cele mai restrinse. Simțul de durere trebuie negreșit să l provoc, dér numai într'un grad mărginit. Nu trebuie să pedepsesci astfel, ca copilul să strige de durere, dér cel puțin să simță durerea pedepsei trupesci și în același timp să nu lase urme. Décă treci peste aceste granite, lucrezi nedrept și nu ești prietin și educator al copilului. Pe de altă parte pedepsa corporală trebuie să rămână strict la una din părțile numite mai sus.

Nicî-odată se nu-ți servescă ca obiect de bătaia: capul, obrazul, spinarea, picioarele ș. a. Incă la una voiesce să te mai fac atent: *Nu eșuș*, ca mijloc pedepsitor în tot cazul nu se póte eschide, numai trebuie să o aplici cu mai multă precauțiune decât linialul, ca ea să lase urme cât se póte de ușóre, și care să trecă curénd.

Nu pot încheia capitolului despre pedepsa corporală, fără a mai face și unele observări generale, numescele speranțe, di-le profetiri, orî botéză-le, decă vrei, barbarism. Ele privesc mai departe, peste școala poporală și școala peste tot. Timpul mai nou cu emancipațiunea lui, din tóte punctele de vedere luat, cu concepțiunea lui falsă despre idea de libertate, cu democrația lui socială, nu póte avé nicî o pretensiune de a promova moravuri bune și civilizațiune solidă. Dimpotrivă mi-se pare, că cultul cătră sfinți, respectul față de autorități, considerațiunea și stima față de bătrâni, interesul pentru binele comun sunt în decadență. De unde vin între altele mai ales în orașe pe stradele publice (injurături, scandale ș. a.) atâtea atentate la averea altuia, temnițele inghesuite de făcători de rele, prinsorile pline, numărul cel mare de sinucideri?

În fața tuturor acestor aparițiuni triste, conceptul „humanitate“ s'a ridicat la cuvântul de porală a timpului. Humanitatea s'a aședat în scaunul de judecător, ba adese-orî ea s'a împins până la idolatriă formală.

Aci, te rog, iubite prietine, sé nu mă înțelegi cum-va pe dos. Eu nu voesc nicî-decum prin acéste a eschide umanitatea. Nu voesc, ca un tată de familie, care în adevérata lipsă a răpit peste nópte o cantitate fórte mică de cartofi din câmpul unui om bogat, sé fie tot așa de aspru pedepsit, ca și un hoț de profesiune. Nu voiesc, ca o fată sêracă și nenorocită, care e părăsită și de tatăl copilului ei și de Dumneđeu și de tótă lumea, și care într'o stare de desnădăjduire tinde mâna asupra vieții copilului ei, sé fie tot așa de strict judecată și pedepsită, ca și o haimana, care din desfrâu cu o socotéla rece își omóră pruncul, ca după aceea, să-și póta face „liberă“ mândrele pe calea ei criminală. Se află sute de casurî și întâmplări, despre carî inșă-și vocea poporului este una într'u a dice: umanitatea de ađi nu este la locul ei, mai bine ar întrebuinta un alt mijloc disciplinar. Ce influință are asupra unui om crud, a unui om fără simț de onóre, a unui vagabund cunoscut de toți, a unui chinuitor rafinat de animale, decă-l închiđi două-trei țile, séu două-trei săptămâni? Nimic séu fórte puțin. Acésta o constată esperiența prin mii de casurî. Ar fi cu totul alt-ceva (vre-o 10, 20 séu 25); le-ar simți totuși într'un mod cu mult mai neplăcut. Décă s'ar mai repeta, și-ar băga omul mintea la cap și urmele simțitóre ale pedepsei ar influința cu mult mai mult asupra lui, decât odihna plăcută din celulă.

Când odată siguranța publică va fi mai amenințată decât ađi, când moravurile plebei vor deveni cu mult mai stricate, atunci și principiile de umanitate vor trebui să fie modificate. Atunci se va vedé bine, că ordinațiunile cu delăturarea tuturor nuelelor din școlă și cu ele ale tuturor pedepselor corporale, nu au fost nicî-decum o măsură *inteléptă*. Dér, eu așa cred, că va veni timpul și trebuie să vină, când se va reda școlei éráși în mâna mult horopsita nuia, și încă în mod oficios.

Se înțelege de sine, că în viața statului și a școlei înainte de a se dicta o pedepsă corporală trebuie să premérgă o apretiare întemeiată pe psihologiă din partea judecătorului și pe baza unor constatări medicale. *Bătaia nu trebuie să fie nicî-odată și nicăiri un product al unui caprițiu momentan, ci ea până vor mai fi ómenî cu ómenî pe pământ, trebuie să rămână un mijloc educativ pentru școlă și popor.*

(Va urma.)

Curs de stupărit și pomărit.

Cursul de stupărit și pomărit, ce se va ținé la școala comună fost grănițerescă din *Cugir* dela 24 Iunie până în 7 Iulie a. c., are următórea programă:

Duminecă, 24 Iunie: Ascultarea serviciului divin; deschiderea cursului prin invéț. I. Munteanu; visite pe la familiile fruntașe. După améđi excursiune pe delul „Cetate“.

Luni 25: Prelegeri din stupărit. Ființa albinei, speciile, organele albinelor și funcțiunea lor. Scopul și folosul stupăritului.

Martî 26: Coșnița mobilă cu tóte părțile ei. Avantagiile și scăderile feluritelor coșnite, alegerea celei mai bune. Intocmirea stupăriei bune.

Mercuri 27: Instrumentele de lipsă la stupărit, modul de întrebuintare și alegerea celor mai bune.

Joi 28: Despre faguri în genere. Fagurî natural și măiestriți. Pregătirea fagurilor măiestriți, aședarea lor în cadre și coșnite. Avantagiul lor.

Vineri 29: Lucrări practice în stupină, precum: egalizarea stupilor, ajutorarea lor în cas de lipsă cu miere și faguri. Ajutorarea stupilor fără matcă. Inlocuirea matcelor bătrâne cu tinere. Impreunarea stupilor, mutarea lor din o coșniță în alta, și dintr'un loc într'altul. Curățenia și temperatura necesară în stupină și coșniță.

Sâmbătă 30: Despre roi în genere. Roi natural și măiestriți. Prinderea și tractarea roilor naturali. Facerea roilor măiestriți cu matcă și fără matcă. Avantagiul lor. Impedecarea roiei. Inimicii albinelor și modul de a-i delătura ori stérpi.

Duminecă 1 Iulie: După serviciul divin repéiri peste cele percuse până acum.

Luni 2 Iulie: Prelegeri teoretice și practice din pomărit. Pomăritul din punct de vedere estetic, bun și folositor. Formarea și îngrijirea școlilor de pomî. Tóte modurile de altoire și tractarea altoilor până la desvoltare deplină. Bólele și inimicii pomilor. Cunoscerea feluritelor soiuri de póme și aclimatisarea lor pentru deosebite ținuturi. Insemnătatea comerciului de póme.

Martî 3 Iulie: Cultivarea viței de vie după tóte modurile cunoscute până acum.

Mercuri 4 Iulie: Excursiune pe câmp pentru a cunoșce deosebitele plante din carî albinele își culeg productele lor. Venătóre de stupi prin păduri.

Joi 5 Iulie: Culesul de miere și céra. Stórcerea mierei și cerei prin anumite mașini și pregătirea lor pentru comerț.

Vineri 6 Iulie: Aședarea stupilor pentru iernat. Transportarea lor în depărtări micî și mari. Reflexiuni generale despre îngrijirea stupilor peste an.

Sâmbătă, după serviciul divin: Recapitulatiuni peste întreg materialul propus. După améđi ședința festivă, estradarea atestatelor și încheierea cursului. Séra petrecere.

Observatiune. Décă timpul va fi nefavoritor, încât lecțiunile practice nu se vor puté tracta cu deplin succes, cursul se va prelungi până în 12 Iulie a. c.

Cugir, 12 Iunie n. 1900.

Ioan Muntean,
invéț. dirig.

P O V E Ţ E.

Sé gunoim pomii vara! „*Bunul Econom*“ din Oréștiá dá în privința acésta povețele următóre: Toți pricepétorii în ale pomăritului sunt de părerea, că timpul cel mai potrivit pentru gunoirea pomilor este dela mijlocul lui Iulie până la mijlocul lui August. În timpul acesta se forméază mugurii de ródă pentru anul următor, și ei au sé fie cu atât mai mulți și mai bine desvoltați, cu cât pomul a fost mai fără cruțare gunoit.

Zama de gunoiú, materiile din privăđi amestecate cu apă, ș. a. îngreșeminte în stare curgăciósă, au înriurirea cea mai priincióasă asupra pomilor.

Gunoirea însași se face astfel, că departe de trunchiú, acolo unde slugesc vérfurile ramurilor, se sapă de jur împrejur un șanț, cel puțin de 30 cm. adénc. Décă împrejurul pomului e țelină, acésta se taie cu grije în bucăți mari regulate, carî

se pun la o parte. După-ce s'au vérsat în șanț materiile numite, se aruncă pământul scos și peste el se aședă gliile, astfel, că prin gunoirea din vorbă cositul și peste tot întrebuintarea locului sé nu fie impededată.

Incercările făcute cu acest mod de gunoie au fost cu prisos rêsplătite prin róde bogate. Și cei-ce au făcut odată probe, negreșit își vor face obiceiul din gunoirea pomenită. De altfel gunoirea din vorbă se póte face în orî-ce timp, afară de tótna.

*

Secretul vieții lungi. Renumitul medic din Chicago (America), Dr. Pearsons, care a ajuns acum vârsta de 80 ani și care a đis, că el speréază să implinéscă 100 ani, dá următórele sfaturî, după carî omul póte ajunge o vârstă înaintată: Cei mai mulți ómenî își sapă grópa ei înși-și cu dinții lor. Sé nu mănânci nicî un fel de prăjitură și apoi nu vei avé nicî o durere. Nicî când nu te înfrica și nu te supéra, de-órece orî-ce moment de mánhire răpesce o palmă din vieță. Décă te-ai récit, ia chinină și mănâncă o cépă. Dăruiesce banii, carî îi ai, de-órece acésta causéază bucuriá și lungesce viața (Dr. Pearsons a avut o avere de 14 milioane și tótă a împărțit-o pentru scopuri de binefacere). Nu bea nicî ceaiú, nicî cafea; acéstea atacă inima. Nutrirea cu póme și legume conservă tinerețea omului; acésta e mai bună, decât orî-ce ape minerale și băi medicale.

*

Sése porunci pentru pomărit.

- 1) Alege și cultivă tot-déuna dintre soiurile cele mai roditóre de pomî.
- 2) Udă pomii bine pe timp de secetă.
- 3) Ingrijesce, ca pomii să aibă lumină, căci la din contră nu rodesc.
- 4) Gunoesce pomii în tótă tótna, căci de nu, fac numai foi, ba une-orî și flori, dér pómele cad mai tóte înainte de cócere.
- 5) Curăț și nimicesce ouéle de omide de prin pomî, căci inzadar sunt florile și fructele, decă le mănâncă omidele.
- 6) Aprinde paie și gunoie în grădină, decă s'ar întâmpla să cadă brumă pe timpul înfloritului pomilor. Fumul impededă căderea brumei și astfel pomii pot sé rămână încărcăți de póme.

*

Contra durerii de dinți. Se ia piper pisat, se pune într'o bucățică de pânză, se móie în spirt și se pune pe partea gingiilor unde se simte durerea. Décă dinții sunt găuosi, se ia cu ceva acid muratic și se pune o picătură în dintele stricat; îndată durerea se slăbesce și repéțind acésta de mai multe-orî, nervul care e bolnav se omóră.

*

Mijloc de îndreptat untul stricat. Untul de vacă, avénd gust réu, se imbunătățesce, decă se frămintă bine cu lapte prospét și se spală apoi bine în apă prospétă până ce dispar tóte particelele de lapte.

*

Cum se cunoșce untul séu untura curată? Pentru a proba, decă untul séu untura (de porc) e curat séu falsificat, se pune într'o sticlă cu gátul larg o cantitate de unt séu untură și se tórnă de-asupra o cantitate de 5 orî mai mare de eter; astupí sticla cu un dop de plută și o pui în apă căldicică. Untul séu untura fiind curate, dau cu eterul o soluțiune perfect limpede, nelăsând în urmă decât o mică cantitate de apă. Pe când, decă untul séu untura sunt falsificate, lasă în urmă tóte ingredientele făcute la falsificare, ca: argil, cretă, gips, cartofi tocați etc..

MULTE ȘI DE TÔTE.

Societățile secrete în China.

Se știe, că Boxerii formeză una din minunatele societăți secrete, care furnică în China. Dreptul de asociație există în China din timpuri imemorabile și de acest drept Chinezii se folosesc într'un mod foarte larg. Tota lumea face parte din aceea ce se cheamă *houi*, care se adresează la toate clasele, la toate genurile de industrie, la toate întreprinderile și afacerile. Chinezii duc așa de departe spiritul de asociație, încât până și cerșitorii formeză corporațiuni. Primele asociațiuni au luat naștere, sunt secole de atunci, în clasa de sus, a cărei rol era preponderant în administrația chineză; din această clasă pornesc spiritul de dușmănie contra străinilor.

China a resistat mii de ani rafinării civilizației și mirarea europenilor, cari se află acolo, e mare când găsim în viața chineză cetatea Romei antice.

Societățile secrete sunt unul din mijlocele lor de acțiune. Gustul Chinezilor pentru asociere merge până la grupările politice, mai mult sau mai puțin secrete. Au de scop de a lupta contra autorităților, ceea-ce nu-i împedecă de a-se uni cu dănsa, când e vorba de luptă contra străinilor. Astfel sunt celebre societățile: Nenufar alb, Cuțitul, Pumnalul, Ceai curat, Trinitatea etc.

Ele afectează, de altfel, o aparență de filantropism sau de înaltă filosofie, dărca și „Mafia“ și „Carbonari“ italieni, sunt puternice societăți politice. Se depune jurământ, sunt semne de convenție etc., e o adevărată francmasonerie.

Lăcustele.

Prin câte pericole nu trece agricultorul până când se-și vadă mântuită munca lui de luni întregi. Pe lângă geruri, secete, ploii prea mari, grindină, rugină, mană și altele, sămănăturile mai au un dușman neîmpăcat în mulțimea de insecte, cari le atacă.

Intre acestea cea mai teribilă poate este *lacusta*. Face parte din ordinul „Ortopterelor“ și îi mai dăce și *lacusta călătoare* „*Pachytybus migratorius*“. Corpul ei e lungăreț și comprimat, picioarele dindărēt sunt lungi, din care cauză când nu sboră, ci umblă, pe pământ, sare. De aci și numele ei în franțuzește: „*sauterelle*“. Ea are 4 aripi, două tari și două subțiri.

Ea călătorește numai în țările căldurose sau temperate. Când sboră sau când umblă produce un sunet curios, frecându-și cōpslele picioarelor de aripi.

Trăește în asociațiuni așa de numeroase, încât când sboră stolurile lor sămănă cu nori foarte mari, negri, cari întunecă lumina soarelui. Originea ei e din nordul Africei. Une-ori pornesc în stoluri numeroase și călătorește în locuri depărtate ajungând până și în România și în alte țări mai căldurose ale Europei.

Aceste insecte erau trecute de Moise în numărul animalelor, a căror carne era permisă să fie mâncată de Evrei. Arabii din Africa, în schimbul pagubelor ce le cauză, le mănâncă.

În adevăr, ele sunt foarte vătămătoare pentru-că mănâncă plantele. Când aceste enorme stoluri de lacuste vin ca niște nori de se napustesc asupra unui lan de grâu cucuruz sau altă recoltă, e un adevărat potop. Într'un timp scurt de tot e forfecat și făcut praf total.

Mijlocele de nimicire sunt foarte anevoioase, și cele mai bune sunt mijlocele manuale. Mai în toate țările se folosesc mai mult de aceste mijloce. Mii de oameni sunt scoși în câmpiile atacate și cu sape sau tirnăcoșe le zdrobesc. Ele stau în general pe jos, grădă și sărind trec din câmp în câmp retezând totul înaintea lor. În România agricultorii au avut în mai mulți ani să lupte contra acestui flagel și mulți dintre dēnsii au simțit pierderi mai considerabile, decât acele cauzate de geruri, secete, ploii, rugină și vermi. Și mai grozav e, că o sămănătură, care a scăpat de

tote pericolele, ce o amenințau, când e aproape să fie strinsă de pe câmp poate fi nimicită în ultimul moment.

Cetitorii noștri știu, că în momentul de față în Dobrogea, în Delta Dunărei și în jurul Sulinei au apărut lacustele, cari fac mari stricăciuni.

Serviciul zootehnic însă din ministerul Domeniilor, lucrăză cu mare activitate la distrugerea lor cu ajutorul a mai multor regimente de soldați, sub conducerea harnicului inspector Ch. Druțu.

Vicu.

Domnitori risipitori.

Începând dela vestitul rege al Asiriei, Sardanapal, și până la regele Angliei, George IV, în toate timpurile s'au aflat domnitori, cari risipeau banii în diferite chipuri. Cei mai mari risipitori au fost din familia domnitoare de Württemberg. Când prințul de Württemberg, Ludovic Eberhard, fiind încă în etate de 16 ani, luă frânele guvernării, primul lucru i-a fost să înființeze o societate de actori, cari aveau bușioră lăfă, ca orî și cari alți funcționari de-ai regelui. După acesta a înființat în diferite părți ale țerei castele de vânătoare, unde își petrecea erna, c'un lup negru îmblânțit. Acest lup durmia noaptea înaintea patului regelui pe o piele de tigru. Regele avea o pază de 2000 oameni, toți îmbrăcați în haine de mătășă galbină cu posomante de argint. Unei prietene a soției sale, căștigându-i pentru 20,000 fl. titlul de contesă, i-a pus la dispoziție în Viena un palat atât de pompos și o grădină atât de frumoasă, asemenea căreia pe atunci nu se afla în totă Europa. Acea damă mai avea în grajdurile ei 80 de cai, rassa cea mai alasă. Sub domnia de 50 de ani alui Eberhard, țera s'a ruinat materialicesce, în urma căreia cei mai mulți locuitori au emigrat.

În urmele lui Eberhard a umblat și regele Carol, care a domnit pe la finea vechiului 18-lea. Curtea lui era cea mai splendidă în totă Europa. Serbări, petreceri, teatre și alte multe urmau una după alta. Vertris, renumita balletistă din Paris, în fiă-care au dansa câte 6 luni în Stuttgart, pentru-care căpeta 12,000. fl., sumă ce pe atunci era o avere întrăgă. Numărul ostirei l'a urcat la 17.000, cu toate că numărul populațiunii din țera întrăgă era numai 600,000. Dacă nu ningeă erna și regele doria să se preumbe cu sania, țeranii trebuiau să-i ducă din provincia zăpadă în Stuttgart.

În grădina de animale săpau lacuri artificiale și țeranii trebuiau să le lipescă cu lut, ăr pe timp de secetă să care apă în ele. Noaptea pădurile din jurul grădinei de animale, erau iluminate, când din peșteri artificiale apăreau nimfe pe la meșul nopții pentru a delecta pe rege și curtea lui, cu tot felul de dansuri. Venitul anual al regelui era 600,000 fl., dăr cheltuia cu mult mai mult de pe spinarea poporului. În fine Frederic cel mare, regele Prusiei, a umblat în interesul nenorociților din Württemberg și când regele Carol vădă, că nu mai pōte continua cu modul de viață risipitor, a dat o proclamație cătră popor, promițendu-i, că pe viitor își va schimba viața. Și într'adevăr s'a ținut de cuvânt.

Numărul risipitorilor a mai fost înmulțit încă cu ducele de Braunschweig, vărul regelui Angliei, George IV. Ducele ținea în Londra o casă luxoasă. Părăsind Anglia pe la 1851 s'a dus în Paris, unde de-asemenea făcea mare risipă. Odăile de locuit erau împodobite tot cu lucruri de aur și catifea, dăr în fiă-care odaie, la fiă-care ușă și ferăstră erau la îndemână aparate de a se scuti contra asasinilor. În grajduri ținea 40 de cai și cam tot atâți servitori se învărteau în jurul lui. La uniformă sa purta pe umeri doi ciucuri în valōre de 500,000 fl. Când ducele a murit în Geneva la 1873, întrăgă averea lui de 400 milioane franci a lăsat-o orașului.

Esemplul ducelui de Braunschweig, deși în măsură mai mică, l'a urmat și un tânăr mare duce rusesc. Țarul Alexandru I însă iute i-a spus capăt vieții lui risipitor, căci fū pus sub curatelă și trimis într'un

regiment din Caucașia, de unde după patru ani s'a întors acasă marele duce vindecat pe deplin de bōla, ce a avut-o.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov,

se pot procura următoarele cărți:

Scrieri literare pentru popor.

Poveștile Peleşului, eminentele novele ale *Carmen Sylvei* (regina României), cunoscute în totă lumea literară. Costă 50 cr. (cu posta 55.)

Legende sau Basmele Românilor adunate din gura poporului de neuitatul *P. Ispirescu*. Acesta e una din cele mai prețioase colecțiuni de povești, ce le avem în literatura noastră și n'ar trebui să lipsescă din nici o bibliotecă română, cu atât mai puțin din bibliotecile populare, fiind în felul său o scriere de model. E o carte mare de 400 pag. Prețul 1 fl. 70 cr. (cu posta 1 fl. 80.)

Dilele lui Mesia (Ben Hur) de renumitul scriitor *Lewis Wallace*. Tomul I conține 532 pag. și costă numai 75 cr., ertom II are 508 pag. și costă 70 cr. Întregul op. fl. 1.45 (cu posta fl. 1.60.) În asemănare cu mărirea, prețul e foarte moderat. Cetitorii vor găsi în el o lectură distractivă și moralizătoare, pentru bibliotecile populare și pentru familii el constituie o lectură escelentă și foarte potrivită de-a înlocui romanele sece și de senzație

Săpătorul de bani, comedia în trei acte, localizată de *Antoniu Popu*. Se recomandă mai ales pentru cei ce vrău să jōce teatru, fiind o piesă foarte ușoră, cu sugemoral luat din mijlocul poporului. Prețul 12 cr. (prin postă 14 cr.)

Vieta după mōrte, sau nemurirea sufletului, dedusă din misteriiu finței omenești și deșertăciunea celor trecătoare, de *I. P. Edițiunea a doua*, apărută în Gherla în 1897, corectată și amplificată, scrisă cu ortografia cu semne. E o carte foarte mângăitoare pentru inimile creștine și scrisă la înțelesul fie-căruia. Prețul 50 cr. (Cu posta 55 cr.)

Noaptea de iernă, novele pentru popor de *George Simu*. Conține vreo 7 novele cu tendințe morale. Mărirea 250 pag. Prețul 60 cr. (cu posta 65 cr.)

Țiganii, schiță istorică lucrată pentru petrecere după mai mulți autori, de cunoscutul nostru scriitor *Ioan Pop Reteganul*. Prețul 55 cr. (cu posta 58 cr.)

Merinde dela școlă, sau învățături pentru popor, de *Dr. Georgiu Popa*. Este o carte mare și foarte ieftină în asemănare cu mărirea ei, dăr și mai ieftină în asemănare cu învățăturile mari și multe, ce se cuprind în ea. Prețul 60 cr. (trimis prin postă 70 cr.)

Poveștile Bănățului e o carte mare cu povești din Bănăt, împărțită în 3 tomuri, de G. Cătană. Prețul 65 cr. (cu posta 70 cr.)

Musa Someșană este o carte de poesii populare din jurul Năsăudului, culese de Iuliu Bugnariu. Prețul 25 cr. (cu posta 28 cr.)

Buchetul, culegere de cântări bătrănesci și naționale de I. Pop Reteganul. Prețul 25 cr. (cu posta 28 cr.)

Dracul novelă de V. R. Buticescu. E scrisă foarte popular cu tendința de-a combate credința deșertă. Prețul 10 cr. (prin postă 12 cr.)

Lira Bihorului este o cărticică cu balade populare, adevăc o carte cu povestiri istorice scrisă în versuri, de *Antoniu Popu*. Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.)

Chiuituri de cari strigă feciorii în joc, de I. Pop Reteganul. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

125 chiuituri de cari strigă feciorii în joc, de I. Pop Reteganul. Prețul 12 cr., cu posta 15 cr.

Opșaguri, cât cioplite, cât pilită și la lăune împărțite, de I. Pop Reteganul. Sunt vreo 60 de poesii glumețe. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

Din trecutul Silvaniei legende de *Victor Russu*. Conține 25 legende diferite. Prețul unui exemplar de 170 pag. era la început 1 fl., acum numai 30 cr. (cu posta 35 cr.)

Vivia, sau Biserica din Cartagine, narațiune istorică, tradusă din italienește de *Dr. Iuliu Dragoș*, preot și profesor. Se vinde cu prețul redus dela 1 fl. la 70 cr. (plus 5 cr. porto.)

Părintele Nicolae, schiță din viața preoților, de *George Simu*. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

„Prețul din Noieni“, narațiune istorică din vechiul nostru, scrisă de *Arghezi-robăru*. Acesta interesantă narațiune privește evenimente din 1848-49. Prețul 10 cr. (plus 2 cr. porto.)

Prognoza timpului.

(După călindarul căpit. Spăriosu.)

Săptămăna din 17-23 Iunie: schimbăcios în 17-18; ploios 19-20.

Săptămăna din 23-30 Iunie: schimbăcios 25; ploios 26, 27 și 28 și schimbăcios 28.

Călendarul săptămănei.

IUNIE. are 30 zile. CIREȘAR.

Zilele	Călend. iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	4 Păr. Mitrofan	17 Adolf
Luni	5 M. Dorofteiu	18 Marcela
Marți	6 Vis. și Ilariu	19 Gervasiu
Merc.	7 M. Theodot	20 Silveriu
Joi.	8 S.m. Teod. Stratil	21 Alvisiu
Viner.	9 S. Ciril Archiep.	22 Paulin
Sâm.	10 P. m. Timoteiu	23 Edeltrud

Cursul la bursa din Viena.

Din 15 Iunie 1900.

Renta ung. de aur 4%	115.90
Renta de corōne ung. 4%	71.25
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	120.50
Impr. căil. fer. ung. în argint. 4 1/2%	99.35
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	116.80
Bonuri rurale ungare 4%	91.75
Bonuri rurale croate-slavone	92.50
Impr. ung. cu premii	118.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	138.50
Renta de argint austr.	97.85
Renta de hărtie austr.	97.45
Renta de aur austr.	115.95
Losuri din 1860.	134.35
Acții de-ale Băncei austro-ungară.	17.36
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	731.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	709.50
Napoleoniori	19.31
Mărci imperiale	118.57 1/2
London vista.	242.20
Paris vista	96.35
Rente de corōne austr. 4%	97.30
Note italiene	90.65

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 15 Iunie 1900.

Măsura sau greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor. fi.
1 H. L.	Grăul cel mai frumos	11 60
"	Grău mijlociu	11 20
"	Grău mai slab	10 80
"	Grău amestecat	9 20
"	Săcară frumōsă.	7 20
"	Săcară mijlociă.	6 80
"	Orz frumos	7 —
"	Orz mijlociu.	6 60
"	Ovēs frumos.	5 60
"	Ovēs mijlociu.	5 —
"	Cucuruz	9 —
"	Mălaiu (meiū)	8 20
"	Mazăre.	13 60
"	Linte	18 40
"	Fasole	10 20
"	Sămēntă de in.	25 —
"	Sămēntă de cânepă	9 —
"	Cartofi.	4 50
"	Măzărliche.	— —
1 kilă	Carne de vită	88 —
"	Carne de porc	96 —
"	Carne de berbec.	— —
100 kil.	Său de vită prospēt.	50 —
"	Său de vită topit.	72 —

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Dr. Iulius Orendi
advocat

și-a transpus cancelaria advocațională în Brașov, Strada Porții Nr. 26.

